

AZ EMBER

GÖNDÖR FERENC POLITIKAI HETILAPJA

Ady

Ifju szép fejét, amelyről selyem haja hullámosan omlott le magas homlokára, itt látom magam előtt, ahogy Váradon a Bémer-téren jimbolyogva megy és befordul a Szigligeti-színház színész-bejáróján, hogy az aznapi kommunikét megírja. És én megbabonázva állok, tiszta diákradjongással a szivemben és várom amíg kijön a színházból és követem a Kőrös-utcai ház el nem nyeli felejthetetlen, finom alakját. A fiatal Ady Endre hódító figurája sugárzik előttem, úgy, ahogy váradai hírlapíró korában tündökölt, amikor a „Nagyvárad Napló” hasábjain a legszebb magyar verseket és a legmegragadóbb magyar újságcikkeket írta. És mellékfoglalkozásként írta a Szigligeti-színház kommunikéit is és abban az időben ezekben a kis színházi híradásokban is érezhető volt a nagy magyar zseni bontakozó szárnyának suhogása. Sokok esztendővel ezelőtt volt ez, abban az évben, amikor Ady Endre száz forintos díjat nyert, mint a legjobb és legtehetségesebb nagyváradai újságíró. Ezen a száz forintot utazott el Párisba és én a nagyváradai főreáliskola önképzőkörében Ady-verseket szavaltam.

Több mint két évtizeddel ezelőtt történt mindez és Nagyváradon írdták a nagy költő örök szép versei, ott jelent meg a „Még egyszer” című kötet, amelyet hamarosan nyomom követett a „Vér és Arany”, amelyben hihetetlen magaslatokba emelkedik már Ady Endre teremő zsenije. Lehuny szemem látja a költőt egy csöndes vasárnap délután a kaposvári Korona-szálló nagytermében Reinitz Bélával és Mikes Lajossal, azután Pesten a Három-hollóban Zubolyfal, Révész Bélával és Reinitz-al és hajnalját az Adrássy-uti Louvre-kávéházban részegen csatázva Szász Zoltánnal és a Meteor-szálló kávéházában és nagybetegben a magyar képviselőházban a köztársaság kikiáltásának ünnepnapján... Azután — eltemettük Adyt. Egy zord januári napon — éppen most öt esztendeje — örökre bucsút vettünk Ady Endrétől. Egy fél évtizede már, hogy halott. Nekünk, akik lélekben tán legközelebb állottunk hozzá, még az sem adatott meg, hogy halálának ötödik évfordulóján megkoszorozzuk távoli sírját. Nekünk tilos terület az a föld, amelynek röge alatt Ady Endre örök álmát alussza. És míg mi csak innen, messziről küldhetjük a legnagyobb magyar költő sírjára a hódoló emlékezés kegyeletes virágait, addig otthon, körülötte epigonok tarka hada tülekszik és tőle távol állók, egy életen át idegenek és ellenségesek igyekeznek őt maguknak kisajátítani. Egyik oldalról berugott kurzuspublisherok tolatkodnak késői sértő rokonszenvükkel az elnémult költő közelébe, a másik oldalról pedig művelt elmék és csiszolt formaművészek, de egyébként Ady zsenije mellett eltörpülő középszerűségek — Babits, Kosztolányi — az ő kongeniális helytartóiként igyekeznek magukat vele együtt emlegettetni, a félrevezetett és avatatlan magyar közvélemény előtt. Sőt Babits — a legügyesebb ötvösművész — már szinte sokalja is az Ady-kultust és odáig megy tanaras vakmerőségében, hogy nyilatkozatban fejtegeti: Ady voltaképpen Babits költészetének hatása alatt állott

és sokat tanult tőle. Nem zavarjuk ez ártatlan szórakozást, hiszen az idő majd csak revidálja a magyar értéktételeket és hol lesz már Babitstól Kosztolányin át Lehnerig az egész társaság, amikor Ady költészetének fénye, ereje, melege, színe nemzedékeket fog elbűvölni.

Öt esztendeje már, hogy a költő halott. Akik nemcsak halála után, hanem még életében is harcos hívői, meghatott csudálói és boldog gyönyörködői voltunk, azok többnyire idegenbe szakadtunk, már majdnem négy és fél esztendeje. Mi ott voltunk a helyünkön, amikor még Adyért harcolni kellett. Fizikai számkivettségünk az akadály, hogy halálának ötödik évfordulóján sem lehetünk ott azok között, akik korai sírján az emlékezés mécseseit

gyujtogatják. A sok tekintetben hamis és őszintétlen hazai Ady-kultuszhoz — amely gyakran hiu középszerűségek ügyes és óvatos önkultusza — nekünk, Ady egykori hűveinek és barátainak nem sok közünk van. Am számkivettségünk felhős napjaiban is mindenkör felénk sugárzott és idáig melegített Ady tündöklő örök életű génusza. Drága kincsünk, vigasztalónk, reményességünk, erőnk nekünk bujdosóknak Ady Endre, akinek szép fiatal fejét elevenen őriztük meg, akinek mélységes magyar szelleméhez szomjas szívvél, mindig-mindig visszatérünk és akinek fél évtizeddel ezelőtt megdicsőült alakja előtt alázattal, kegyelettel és hódolattal hajtjuk meg magunkat.

Göndör Ferenc

Peidl Gyula távozásra szólította föl Horthy kormányzót

Peidl Gyula, a magyarországi szociáldemokrata párt vezére, történelmi jelentőségű beszédet mondott a magyar nemzetgyűlésen. Először történt, hogy a nemzetgyűlés egyik tagja egész nyíltan felszólította Horthy Miklós kormányzót arra, hogy távozzék a helyéről, ahova nem méltó. Az emlékezetes beszédnek ezt a részét itt szívesen megörökítjük:

Peidl Gyula: Olvasom a lapokban, hogy Eckhardt azt mondta az Alföldi Brigáddal kapcsolatban, hogy annak számai után ne Szegeden nyomozzanak, hanem itt Budapesten és pedig a fővezérségnél. Én valóban kíváncsi vagyok arra,

micsoda titkokat tud Eckhardt a fővezérséggel kapcsolatban?

Azt hiszem, ez az országot is nagyon közelről érdekl. De ezen a téren kénytelen vagyok még valamivel továbbmenni. Eckhardt szerdán beszélt, Lendvai fajvédőtársa pedig kedden. Lendvai agyba-főbe dicsérte Héjjas Ivánt és himnuszt zengett neki. Ebben a Lendvai-féle beszédben a következő passzust olvasom:

„Amit Héjjas akkor tett, amikor Kecskemétről kivonultak az oláhok, azt tette egyfelől azon fölhatalmazás erejénél fogva, amelyet ő a nemzeti hadsereg akkori fővezérétől, akinek ő éppen a vörös rablóuralom alatt annyi szolgálatot tett, kapott.”

Itt megállapítást nyert Drózy adataiból — folytatta Peidl —, hogy Kecskeméten és környékén 1919 novemberében, amikor a románok onnan kivonultak, Héjjas Iván rendelkezésére ötven vagy nem tudom hány embert legyilkoltak. (Reisinger Ferenc: „Lesz az kétszáz is!”) De nemcsak Drózy adataiból derül ez ki, de kiderül a hadbíróági ítéletből is, amely amnesztiát adott a tetteseknek. Kiderül, hogy a tettesek amnesztiálandók voltak, mert

az amnesztiarendelet értelmében hazafias fölbuzdulásból gyilkoltak és parancsra: Héjjas Iván rendelkezésére követték el a gyilkosságokat.

Hadbíróági ítéletből derül ki, hogy Héjjas Iván legalább 53 emberéletet oltatott ki.

Peidl Gyula: Azokat megtorolták,

sokszor, százszorosan, bűnösöket és büntelenekeket legyilkoltak azokért. (Rakovszky István: „Azok nem kaptak amnesztiát!”) Ezért nem kell ezeket emlegetnem. De emlegetem azokat a gázságokat, amelyeket itt éveken át követtek el minden megtorlás nélkül, mert ez ellen föllázad a jog- és igazságérzetem. Föllázad az igazságérzetem az ellen, hogy gyilkosok szabadon járhatnak, hogy nem tudom, ha valakivel kezét fogok még ebben a Házban is, hogy nem véres-e az a kéz. Én leszek a legboldogabb, ha fölmentenek az alól a köteleesség alól, hogy ezekről a

kérdésekről beszéljek. De itt foglaltatik Lendvai képviselő beszédében, az az állítás, hogy amit Kecskeméten Héjjas Iván elkövetett, ami bírósági ítélet és Drózy adatai alapján megállapított, azt

Héjjas Iván az akkori fővezér fölhatalmazása alapján követte el.

Az én érzésem szerint az ország érdekében sürgős köteleesség, sulyos köteleesség ennek a kérdésnek a tisztázása. Ebben az állításban az foglaltatik, hogy a diktatura bukása utáni gyilkosságok értelmi szerzője az akkori fővezér volt. Ezt az ország érdekében nem lehet el-tűnni, ez tisztázandó. Mert én nem habozom itt kijelenteni, hogy ha az, amit Lendvai itt állít és ami egész hihetetlenül hangzik, bebizonyosodnék, én volnék az első, aki azt mon-

danám: a volt fővezér ur pedig isten nevében hagyja el helyét, mert oda akkor nem volna méltó. Ez tehát tisztázandó. Ennek az országnak a becsülete követeli ezt a tisztázást.

Peidl Gyula, akinek fotografiáját itt adjuk, egyébként is föltartóztathatatlán erővel nyomul a magyar politikai élet előterébe. Horthy-ellenes, megsemmisítő támadásának súlyát fokozza az, hogy a magyar szociáldemokrata párt bátor vezérének most hívta meg tancs-közásra Macdonald angol miniszterelnök. Peidl londoni útja — hír szerint, Vámbéry Rusztem társaságában — a legközelebbi napokban megtörténik és éppen erre való tekintettel Bethlen István magyar miniszterelnök napok óta igyekszik tárgyalásokat folytatni Peidl Gyulával. Bethlen és Peidl tanácskozásánál azonban lényegesen fontosabbak azok a tárgyalások, amelyeket Peidl Ramsay Macdonalddal, az angol kormány fejével fog folytatni Londonban. Horthy Miklós kormányzót teljes joggal izgatják ezek a küszöbön álló nagyjelentőségű megbeszélések.

Lovászy Márton

Írta: MATVANY LAJOS

1918 november—decemberében volt, a polgárság soraiban égszakadás, földindulás, filiszteri kopasz fejeken jég-szakadás. Segítség! Segítség! Itt van az a jó Gajra mi Ernő, az talán segít. De Garami Ernő csak összefonta a karját, csak fájdalmasan-gunyosan mosolygott: „a magyar munkásvezér, aki most került az utcáról a miniszteri fotelbe, nem kezdheti meg működését az utca ellen szegezett gépfegyverekkel.”

Égszakadás, földindulás, Garami nem segít, Batthyány sem segít, nem akar segíteni, a demokrata érzésű mágnás duzzogva félrevonul. Marad Lovászy. Ő segít, ő biztosan segít. Bennne van tetterő, férfiaság, akarat, avval a híres parlamenti közbekiáltásával bebizonyította, hogy olyan legény, aki nem fél a maga árnyékától sem. Különben is vezérnek született, impozáns alak, kurucos magyar külsejével, villogó fekete szemével, valóságos Rákóczi-sörényével, szép, fekete, fölfelé sodort mokány bajuszával. Ha már nők választójoga lesz, ha már ennek kell lennie, legalább ilyen, nőknek is szemrevaló, férfiaknak is imponáló vezéri alakot állítsunk a polgárság élére. Valóban, Lovászy Márton származására a történelmi osztály tagja, mindazonáltal, mint a múlt század elejei magyar nemes urak, mint a Kőlcseyek, mint a Wesselényiek meghozza a polgárságért az illő áldozatot. Lemond a miniszterelnökségről, a polgári párt élére áll.

Megalakul a híres Polgári Párt. A megalakulás jele: utcai plakátok. Ebben az időben volt szerencsém, mint Lovászy Márton eszméinek és akarásának tollal hirdetője, az ő értelmében való lapot szerkeszteni. Lovászy Márton vagy egy héttig, talán tíz napig meg-megtelefonáltatta nekem miről irjak vezércikket. Két hét múlva elmaradtak az utasítások. A Polgári Párt is mintegy semmiségbe merült. Miért? Lovászy Márton, az asquithi, rather-

nauai vagy talán leginkább centrum-párti és ántánpárti Erzbergerhez hasonlatos polgári vezér, csupa Stinnes-polgárt, de még annál is rosszabbat talál magával szemben. Ott volt József főherceg házi zsidaja, ott volt az egyetemi tudomány reakciójának rekedt harsonása, ott volt a magyar ipar vasganyaku spiesserje, ki a haladásról tudni sem akart, ott volt a riadt főzsidó, aki a numerus clausust se bánja és a polgári jogait megszorító intézkedéseket sem, feltéve, hogy kis és nagy uzsorájának köreit szociális intézkedések nem zavarják, ott volt a Polgári Pártban a grófi te-tu-tól megszedült terézvárosi városatyja, szóval ott volt mindenki, aki, midőn a Polgári Pártba belépett már megtagadta polgári önértését. És rakták Lovászy Márton lába elé a füstölő tömjént, az édes illatut és rakták volna lába elé az aranyat is, az édes csengését, azonban Lovászy Márton, a puritán, nem szédül bele a tömjénbe, visszalöki az aranyat és megtagadta a Polgári Pártot, mely megtagadta a maga polgárságát.

Mindazonáltal, mikor a fantaszták és kalandorok sötét emlékü márciusi napja virradt fel a szerencsétlen országra, megint csak Lovászy Mártonnak kellett helytállnia az egész polgárságért. Ő volt az első a tuszok között. Kun Bélák szemében a megszemélyesedett burzsi-ellenforradalom.

Megint új fordulat állt be a magyar polgárság vezérének mozgalmas életében. A bolsevista üldözések idején, ahol két polgár találkozott, suttogva mondták egymásnak: Lovászy, Lovászy.

A bolsevizmus után minden gondolat megint Lovászy Márton felé fordul. Ő az egyetlen posszibilis. Neki kell tárgyalnia az ántántal. Szinte, mint a magyar demokrata köztársaság elnökét vagy legalább is miniszterét, díszes társaság kíséri fel a tárgyalásra készülő Lovászy Mártont Bécs városába. A vezér előszobájában két titkár sűrű-forgó és írja fel a kihallgatásra jelentkezők neveit. Ott van Bethlen István, ott van Lánosz Leó, Hegedűs Lőránt, Vázsonyi Vilmos, Walter Gyula, Tefelny Pál, Miklós Andor, Weiss Manfréd, Ullmann Adolf stb. A Sacher-szálló szűk előszobáját és lépcsőjét járják a jószándékú országmentők és a stréberék egyaránt.

Közben Friedrich István és József főherceg Budapestben megcselekszik azt, ami az országnak immár öt éves végzete, kiszolgáltatják Magyarországot népet a reakciónak. De azért még Lovászy Márton van olyan ember, akivel számolni kell. Még szól a szállodába Friedrich István budapesti telefonja, melyben „kedves Marci bátyjának” hódolatteljesen bejelenti a beállított változást és megígéri neki, hogy mielőtt Pestre jön, illő módon tárgyalásokba bocsátkozik vele. És Lovászy Márton kíséretében utaznak ismét a magyar urak Pestre. Megint különvont, megint diskurizet, megint grófok, megint bankigazgatók, megint lapvezérek. De a budapesti „fogadj isten” épen nem szívélyes. Mindazonáltal Lovászy Márton, ha nem is elnöknek, még csak miniszterelnöknek sem, de mint nélkülözhetetlen és az ántánt előtt, ismert érzelmeinél fogva tekintéllyel bíró férfiut megteszik külügyminiszternek.

Amikor József főherceget elmozdította az ántánt, Lovászy Márton előtt világos volt a helyzet. Tudta mindjárt, hogy mit kell tennie az ország érdekében. Egyrészt azt, amire Bethlen István gróf csak öt esztendő után eszmélt rá, ha ugyan ráeszmélt, hogy az utódállomokkal megegyezést kell keresnünk, mely egyetlen helyes honteremtő gondolat akkor, midőn Friedrichék integritást és tavaszra helyreállított Nagymagyarországot ígértek (miközben kalandor módra és lelkiismeretlenül Csonkamagyarország területeit ígérték oda a románoknak), valóságos hazaárulásszámba ment, másrészt azt, amit otthon ma sem tudnak, hogy Magyarország, mely nem koronázhat többé, immár akár tet-

szik, akár sem!... Magyarország köztársaság.

Lovászy Márton, kinek összeköttetései vannak Jugoszláviával, keresi az összeköttetést. Teszi ezt, szokása szerint nem törődve a közvéleménnyel, mely kigyót-békát kiált feléje. És Lovászy Márton, aki tudja, hogy az ántánti köztársaságot követel, igyekszik pártot toborozni az utcákon végigszivőltő monarchikus reakció közepette. A külügyminiszternek a Vigadóban hirdett köztársasági üléseit szétzavarják. Lovászy Márton helyzete mindinkább tűrhetetlenebbé válik.

Ha Lovászy Mártonban nem élne annyira elevenül a polgári önértet, csak egy kis behódolás kell neki, megmaradhat miniszternek, hiszen még homloka körül az októberi forradalom után és a bolsevizmus alatt szerzett polgári érdemek és mártíromságok gloriolája. Ez még mindig olyan töke, melyből szépen meg lehet élni. De Lovászy Márton nem akar a reakciós polgárságból élni, — ő a haladó polgárságért akar élni. Lovászy Mártonnak mennie kell, előbb a külügyminisztériumból, azután az országból.

Cincinnati fogta az eke szarvát, — a saját nevével elnevezett párt kurucos vezére, a Polgári Párt elnöke, a köztársasági elnök-jelölt, a külügyminiszter, fogja a szőlőnyesegető ollót és másfélholdas jugoszláviai szőlőjébe visszavonulva, gazdálkodik.

Ez a szőlő nincs messze Pécs városától. Tudjuk, hogy bár a trianoni béke Magyarországnak ígerte oda ezt a várost, a jugoszláviai seregek nem akarták kiüríteni. Zálogul kívánták megtartani. És Lovászy Márton, az ántánt barátja, a kisántánt szövetségét kereső és védelmét élvező Lovászy Márton magyar szívében haragok és keserőségek gyűltek fel. Meg kell menteni, vér nélkül kell megmenteni Pécs városát Magyarország számára. Lovászy Márton tehát megjelent a pécsi munkásság körében és a polgárság, parasztság, munkásság közös megszervezését ajánlotta a jugoszláv megszállás idején és jobb idők bevételekor majd ez a miniatűr demokrácia beleolvadhat a nagy magyar demokráciába.

Letű ebből zene-bona, hü-hó, hadd-elhadd! Hogy ez a Lovászy Márton elárulta a hazát, szállította Pécszet a szerbeknek.

Magyarnak Pécs, de magyarnak Bécs is. Mert az emigráció másik fontos székhelye Pécs mellett Bécs volt. És Lovászy Márton, mitem törődve a körülötte támadt zsvajjal, egyszer csak Bécsben bukkant fel és Lovászy Márton és Garami Ernő szellemében megindult tehát a napilap, melynek célja volt a száműzöttek józanságának és higadtságának dokumentumait szolgáltatni. A „Jövő” olyan hírlapnak készült, mint akármelyik odahaza megjelenő ellenzéki lap, ha ugyan nem fékezne előbb a cenzura, majd utóbb a különítmények fékezhetetlen terrorja. A „Jövő” a magyar lelkiismereti szabadság orgánuma volt. E célból Lovászy Mártonnak, mint polgárnak, egynéhány polgári újságíróval egyesülést kellett szerveznie a szocialistákkal Lovászy Márton tapintata és Garami Ernő megértése lehetővé tette ezt az egyesülést. Így született meg a „Jövő” című napilap. Így született meg, így működött két évig és így szűnt meg az olvasók részvétele folyán. Szemrezenés nélkül irtuk le e szót, igenis, a magyar olvasók részvétele folyán. A „Jövő” megszűnt, mert Lovászy Márton nem kereste a szélsőségek kedvét, mert megmaradt a maga helyes útján, a maga igaz útján, a maga magyar útján. Ez tavasszal volt. 1923 év tavaszán.

Alighogy Lovászy Márton a tollat letette, megint a nyesegető ollót vette a kezébe. Csak elmúlt a szép nyár. El az ősz is, a szüret. Most a kis dombon, a Duna mellett a présházban ketten ülnek. Akire csak úgy gondolunk, mint az édes otthonra, remegő áhítattal, a gyöngé, gyöngéd, törékenységében

is mindig az övé javáért sűrű-forgó, áldottkezü, finom, fehér asszony, aki Lovászy Márton felesége és vele ül a hajdani daliás vezér is, már erősen öszbevegült fekete hajjal, már nem a régi csillogással szemében, mintha a régi mokány bajusz is melancholikus hajlással beszélne az idők változásáról. A két ember körül tél van és hó van. És messzi a falu és nincs senki a közelben... A gyerekek Pesten meg a kis unokák, a levelezés gyanus, a kölcsönös látogatás meg épenséggel lehetetlen. Apa nem mondhatja a fiának: édes fiam, anya nem mondhatja gyermekének: gyermekem, a kis unokákat nem busgathatja a két nagyszülő, mert „hazaárulónak” nincs joga gyermekét szeretni, kis unokát ölelni.

Idejutott a magyar nemesember, aki a polgárságot szerette. De mit melancholizálni? Lovászy Márton, aki nálam annyi évvel idősebb, sokszor megrótt érte, hogy hangulatomat követem. Pedig Lovászy Márton se tesz mást, ő is a hangulatát de a jó hangulatát követi. Mindig biztató mosoly az ajkán, mindig nyugtató szó, — agyában mindig ezernyi terv és borulatából fel-

fénylő szép szemében mindig jobb magyar idők eljövételének boldog reménye. Azaz, hogy Lovászy Márton megint megróna. Figyelmeztetne rá, hogy ő nem a hangulat embere, mint magunkfajta holmi skribler, ő politikus. Ő tudja biztosan, hogy ami erőszakban él, azt meg is dönti majd az erőszak. Lovászy Márton nem jósol határnapot, ő csak egyet tud, mert újján számíthatja ki ennek az eljövendő napnak bizonyosságát.

Amit Széchenyi István tudott Döblingben, amit Deák Ferenc tudott Kehidán az idegen zsarnokságról, azt tudja Lovászy Márton a maga jugoszláviai szőlőjében, magyarnak magyaron zsarnokoskodó, különítményes, fegyverrel bitorolt hatalmáról. A hazugság épülete össze fog dőlni. A mindennapi rettenetes pörök és az elképesztő ítéletek megnyitják a publikum szemét. El fog jönni a nap... Most tél van és hó és halál.

De nyulnak már a téli napok, már nem sötét az alkony. A hó alatt az elvetett mag, ha még nem is csírázik, kemény burka bomlik már a mélyben. És élet lesz, magyar élet, az egész magyar nép élete, ahol halál volt.

Angol miniszter, aki nem adott kezet Horthynak

Wedgwood ezredes és Jowett szak szervezeti titkár, az angol független munkáspárt tagjai, akik közül az első a lancasteri hercegség kancellárja és az angol kormány szónok-minisztere, a másik pedig közmunkaügyi miniszter lett Macdonald kabinetjében, régi ismerőseink. Ez a két elvtárs tagja volt annak a nagyon nevezetes vizsgálóbizottságnak, amelyet az angol munkáspárt *Simonyi-Semadam* Sándor, akkor magyar miniszterelnök vakmerő meghívására 1920 májusában az állítólagos magyarországi fehér terror megvizsgálására Magyarországra küldött. Az ottani bizottság megnevezte és meghallgatta a Magyarországból menekülteket itt Bécsben és aztán elvégezte a vizsgálat dolgát odalenn. Azután hazament, megírta jelentését, amelyet bemutattak az angol parlamentben és az angol munkáspárt 1920-as kongresszusán Scarboroughban, július 21-én. Ez a jelentés harminckét sűrűn nyomott, kisalakú oldal, a magyar fehér terror első klasszikus okmánya és többet ártott Horthyéknek, mint a többi mind együttvéve.

A két I. P. L.-tag volt az ottani bizottság lelke. A legtelkiismeretesebbek voltak, de a legérzékenyebbek is. Az elvük az volt: mindenben kételkedni, nem hinni senkinek sem! Hanem aztán, ha megbizonyosodtak valamiről — és a borzalmak borzalmairól kellett meggyőződniük — akkor ők voltak azok, akik csak egy kötelességet ismertek: nevükön nevezni a dolgokat. E sorok írója, aki munkaközben látta a Wedgwood-bizottságot, tanubizonyoságot tesz arról, hogy a jelentés megírója realizmusa e két ember műve. E sorok írója volt az, aki az ezredesnek ráirt a névjegyére két nevet, ezeket, hogy

Lieutenant Héjjas,
Captain Prónay —

és megkérte Wedgwoodot, kérdezné meg Horthytól, ha módja lesz rá kik ezek az emberek? Ő aztán elmondta az ezredesnek, hogy kicsodák Prónay és Héjjas valójában. Wedgwood arca, amely olajbarnára sült le a trópusok alatt, még sötétebb lett az elbeszélés közben. Aztán, nyugodt angol, a Schöner-vendéglő asztalára csapott — mert ott folyt ez a beszélgetés — és azt mondta: nem hiszi, hogy Horthy, egy admirális, megvallaná, hogy ismeretségben áll ezekkel az emberekkel. Az bizony igaz lehet, mondta e sorok szkeptikus írója csüggedten, inkább ne is kérdezze meg Horthytól az ezredes ur, ismeri-e azokat az embereket.

De Wedgwood, aki gondosan tárcájába rejtette a névjegyet, mégis megkérdezte Horthytól, ismeri-e Héjjas, Prónayt. És Horthy felelt:

— My best officers.

— Ők az én legjobb tisztjeim.

E mondattal — ezerszer idéztük azóta — Horthynak a magyar fehér terror tetteiért való személetes felelőssége meg volt állapítva. Hohler követése és Troubridge tengernagy hazugságban voltak marasztalva. Így referálta a munkásküldöttség is a parlamentnek és a pártkongresszusnak.

És után a legjobb tisztjeim — jelentet után történt, hogy Horthy bucsu közben, kezét nyújtotta Jowettnek.

Jowett, aki ma miniszter, nem fogadja el a feléje nyújtott kezet.

Nem tőle hallottuk e jelentet, hát megkérdeztük Jowettet, igaz-e és miért nem fogadta el Horthy kezét másodszer, amikor először, a bemutatkozás után, nyilván elfogadta?

És Jowett felelt:

— I will not shake hands with a murderer!

— Gyilkosokkal nem fogok kezet!

Különbön pedig úgy volt, hogy Horthy belépéskor nem adott kezet a küldöttségnek, csak bucsuzásakor akart adni és négyen el is fogadták.

Ez a Jowett, aki nem adott kezet Horthynak, kicsi, sápadt ember, kis vöröses pofaszakállal és nyírott bajusszal, cvikkert és kopott, szürke zakkettot viselt. Ma közmunkaügyi miniszter. Az ő kemény vállain nyugszik a nagy probléma: az angol munkanélküliség megoldásának fele terhe. Bizzunk benne. Nem adott kezet Horthynak.

(* Perzsa szőnyegek

Vagy választék legfinomabb szőnyegekben. — Közvetlen behozatal Perzsiából. — Vámszabad raktár a Hauptzollamtól

Naghi Fathalioff
Wien, I., Bäckerstraße 2

Megjelent! Megjelent!

Hatvany Lajos
új könyve

Égy világa. Isten könyve. I. Találkozás istennel. Pegasus-Verlag kiadása. **

Budapesti levél

Budapest, január 28.

Most itt Pesten olvad a hó, mesziről halljuk a tavasz közeledő lépteit, érezzük, hogy a természet rendet tart, emberi dolgokkal nem zavartatja magát; csak itt benn a lelkekben, itt még mindig szeszélyes az időjárás, az évszakok rendetlenül váltakoznak, rendetlenül és gyors egymásutánban, téle tavasz, tavaszra tél, aztán nyár, nyárra ősz, megint tél és így tovább, egyre és folyton. A pesti kedélynek már nincsen, már rég nincsenek kalendáriumi fixpontjai. A remény pirosbetűs ünnepnapjai rendre elmaradznak, a megbékélés karácsonyát hirtelen a csüggedés böjtnapjai váltják fel, a lelkek felszabadulásának tavaszára le-lecsap a rémület zuzmarája. Nem ismeri Pest természetrajzát, aki azt hiszi, hogy itt minden a tőzsde és hogy ma Budapesten kizárólag a baisse a kedélyek dominánsa. Tagadhatatlan, fontos motívuma a pesti életnek, de nem minden. Látni kellett volna Pestet a francia követtség ellen elkövetett merénylet után, a csongrádi merénylet követő izgalmas napokban. Kávéházakban és vendéglőkben konyuló emberek lelkéről hogy kezdett olvadozni a sokesztendő fehér jégkéreg. A reménység zöld bujdosója, hogy kezdett futni a megindult nyomozás útján, milyen diadalmas lihegéssel állott meg egy-egy letartóztatás, házkutatás állomásánál, az elmúlt gatzettek leleplezéseinek parlamenti lakomáján, hogy aztan beérje a morzsákkal, amik a nagy konszolidáció-akarás asztaláról a földre hullottak, a sárba.

A könnyed gesztus, amellyel az Ulain-af-ré felett napirendre tértek, a csongrádi merénylet őrizetbevettjeinek folytonos számbeli lemorzsolódása, Hejjas, Prónay és társainak ceglédi önértényilvánítása, ez mind ismét dérrrel csipte a tavasz remények korai rügyeit. Mikor mulik el itt a tél...? Londoni iszákjából Bethlen óvatosan csomagol ki néhány napsugarat, Peidl, Vámbéry Londonba mennek... csupa műanyag, festett láng, amelyen évek óta melengetjük gémberedett ujainkat. Új pesti reménybálvány: Ramsay Macdoidal. Hány ilyen imádtunk már Wilson óta! A pesti lélekrajzhoz tartozik, hogy nagy csüggedések idején, mindig a hataramon kívül helyezük el reményeinknek, a megváltozásnak letéteményesét. Bizalmi depotok ezek, melyeket künn helyezünk el csak azért, mert idehaza nem érezzük biztonságban. Hányszor csalódtunk, de csalódtunk tovább, mert életünk folytonosságát már csak ezek a csalódások biztosítják. Hogy Magyarország kicsi pont és, hogy a nagy Anglia éppen elég gondot-dolgot ad az új angol kormányelnöknek: tudjuk, azt is tudjuk, hogy az Egyesült Államok is nagy és, hogy Wilsonnak is éppen elég elfoglaltságot biztosított, mégis biztunk, hittünk, reméltünk. Bizni, hinni, remélni: ez ma a pesti élet legnagyobb fényűzése. Budapest ma a remény Párisa, ahol minden békés polgár egy-egy Poiret-je ennek a hívó érzésnek, egy-egy titkos divatkreálójának a vágyának, a négy fal között talán kétségbeesett diktátora, aki kemény katonás szavakkal parancsolja magára és övéire: bizzál, higgyél, remélj!

Itt tartunk ma is. Miről beszélnek, miről álmodoznak a bécsi emigránsok, nem tudom. De, ha felemelnék a pesti hazak tetjét, meglesheinek, hogy miről álmodnak itt az emberek és, hogy itt még minden csak álom. Konszolidáció: szép szó! Rend: frázis! Nyugati demokrácia! Még álomnak is vakmerő. Egy kis emberi álomért becsuknak. Egy sokkal embertelenebb valóságért felmagasztosítanak, vagy legalább is pardont mondanak, ha tévedésből becsuktak. Az ember itt már azt se tudja, fiu-e, vagy leány? Ha köztársasági vagy, lecsuknak, mert Magyarország királyság. Ha kiráypárti vagy, lecsuknak, mert Magyarország köztársaság. Az emberek nincsenek tisztában önmagukkal és nincs tisztában magával az

ország se. Te nem tudod, hogy ki vagy, az ország se tudja: kicsoda, micsoda? Ebben a zűrzavarban aztán senki sem tud eligazodni. Se te, se az ország. A ma fél a holnaptól, mert az ország ép úgy nem ismeri a holnapot, mint az egyén Mindenki fél. Mi lesz holnap?... Ebben a félelemben aztán nincs rendszer. Mindenki másként fél. Ma másként, holnap másként, mint ahogy tegnap is másként

félt. Mi lesz ebből? Más, mint ami ma van. De ez nem vigasz. Jobb, vagy, rosszabb. De kinek jobb és kinek rosszabb? És mikor?

Ha felemeled a pesti házak tetejét, erre sugi feleletet az alvóknak, akik forgolódnak, kinlódnak álmukban, rosszat álmodnak és szegények, nem tudják, amit én tudok, hogy nem is álmodnak, de szörnyen-szörnyen ébren vannak.

Kiss Péter

Géza és Ernő, két ismerős bankár az örvényből

... Géza, huszonhét éves... 13 millió passzív... társával együtt szökésben... Eutazása előtt barátnőjének két milliót...

Dr... Ernő, volt főispán, fővárosi törvényhatósági bizottsági tag... mint a bank igazgatója tagja fedezet nélkül a tőzsdén játszott... 120 millió korona kár... 401 följelentés.

Nem az utszélen lemaradt tehetetlenség kárörvendése a szárnyszerű talantum bukásán, nem az éhenkórász éhételenség pislogó elégtétele az, ami eltölt, amikor a két ismerőst a lapok börtöntöltelék-rovatában látom viszont. Az ember már nem érez semmi örömet, vagy elégtételt, hanem csak emlékszik.

Gézával utójára hét éves korában találkoztam személyesen. Milyen egy nagysi erü bankár hétesztendő korában? Kekk és kihasználja azt a konjunkturát, hogy a tizenéves gentleman ereje tudatában és dekadens lovagiassági elméletek sulya alatt nem meri elpáholni.

Ez utolsó gyermekkorú emlékem Gézáról a pesti bérház szomszédi viszonya alapján.

Aztán elmúlt az a bizonyos husz év, amelyből ez a különféle kül- és belgárháborúkkal telt el és a véletlen elem veti Bécsben a Géza mamáját. Eszembe sem jutott, hogy a hölgy Géza mamája, mert husz év alatt bizony elfelejtettem, hogy Géza a világban van. De a mamája, kedvesen és boldogan, néhány perc múlva csakis róla beszélt.

Géza a család büszkesége. Géza bankár. Géza részegre keresi magát. Budapesten, Bécsben, Prágában van saját bankja. Bécsben az egész család a Grand-Hotelban lakik... Nagyszerű fiu, Géza... És milyen barátnője van... Tudja, ezek a mai fiatalok, Kovács ur...

Géza! Géza! Végigsimitottam gyérháját a halantékom körüli jelenkező ősz szálakra gondoltam, fénytelen és kopott számkivetett életemre s ebben a pillanatban éreztem először azt, ami eddig nem tudott fölbukanni az öntudat küszöbéig.

Lemaradtál a szürkéségben, vén fickó, vége a fiatalságnak, a reményeidnek, elpasszoltál mindent!... A Géza kölyök már milliárdos, egy jóvendő Bleichröder és te, te rághatod tovább a szénát a konflislovak istálló-jában míg virstlibe vágnak, ha a napod elérkezik.

Nagyon, nagyon boldogtalanul szívta a szívart a Géza mamájának társaságában. Addig azt hittem, hogy én vagyok a legfiatalabb a világon, hogy nem vesztem meg semmit. Azon a napon éreztem, hogy öreg éhenkórász vagyok és maradok világéletemben. Egyszerűbb, egyre szegényebb.

Most aztán olvasom, hogy Géza körül bajok vannak tizenhárom milliárd magyar korona erejéig. A Géza ragyogása ilyen módon, ime semmivé lett. Vajjon melyik hotelszobában bujkál most, reneveg, hogy a körözölevél nyomán bekopog két fekete bajuszos férfi, kámpós bottal és kemény kalappal?

A Géza most megint lecsuszott oda, ahol husz év előtt láttam, a niemand-ságba. Talán az egész utánam jövő generáció, ez a szélel-bélelt, návnaknál ugyejobb, okosabb, talentumosabb fiatalság bukkott el vele? Talán megint mi lettünk a legfiatalabbak?

Nézek a tükörbe.

Óh, nem. A mi ráncaink, ősz haj-

szálaink, nehézkességünk, ál-erkölcsös-ségünk, békekorbeli tehetség-telenségünk megmaradtak továbbra is nehezeknek az élet küzdelmében.

A Géza dicsőségét majd új Gézák veszik el tőlünk. Azok, akik még nem is éltek, amikor mi az első cikket írtuk, az első konflist húztuk.

A másik ismerős az örvényből már forradalmi ismeretség. A régi világ utolsó heteiben bukkant fel számomra, cvikeresen, szomorú bakafőhadnagy egyenruhában, egy halom szürke jelentéktelenség, valamelyik jelentéktelen klerikális pocskas sohasem hallott nevű munkatársa. Jogaink védelmére szervezkedtünk a kiadókkal, a világgal, az uristennel szemben és ott bukkant fel Ernő éhesen, szegényen, feleséggel és gyermekekkel a háttérben, egy vas nélkül, kizárólag főhadnagy havidíjából éhezve többedmagával. Segély kellett neki, egzisztencia és védelem. Alázatos volt, szerény. Maga a megtestesült, hideg igazságszagu szerencsétlenség.

Egy év múlva, mikor az első hírek jöttek a magyar mezők rémségeiről, felbukkant Ernő neve. Főispán lett valamelyik nagy alföldi megyében. A kurzus táma za tehát. Sok ilyen sófejű tehetségtelen lett azóta valakivé, de az Ernő főispánsága egészen különös jelleget adott a kurzusnak. Hát ennél már csak igazán jobb főispán volt akár-melyik vasmunkás, azok közül, akiket Ernőék agyonverték!

A megyét a békeszerződés kihúzta Ernőnk lába alól. Fővárosi törvényhatósági bizottsági tagsággal kárpótolták és nyilván egyéb jókkal is, a méltóságos urat. De mindebből nyilván nem lehetett megélni Alapos a gyanum, hogy méltóságosok éheztek és így jutott Ernő, aki közben igazgatósági tagja lett egy nyomorúságos, koldus kis kurzusbanknak, arra a gondolatra, hogy a bank eluszó pénzével megkísérelje a saját szerencsésjét is. De hát lehet egyenlő az a harc, melyet egy ilyen szegény kuli folytat a pénzzel? Politika, élvk, emberek engedhetik félrevezettetni magukat, lehetnek rövidlátók, lehetnek kényszerhelyzeben, cselekedhetnek, „ha nincsen ló, a szamar is jó” elve alapján, de pénz, a Pénz, az nem rövidlátó, nem könnyelmű, azt nem lehet félrevezetni.

Most cellában ül, sohasem lesz kau-ciója, hogy szabadlábra helyezték, a család ismét éhez k, mire kikerül a fogházból, mihez kezdjen? Annyi esze, ereje nincs, hogy felsapjon forradalmárnak egy eljövendő konjunktúra reményében. Örökre elbotlott 120 millió magyar koronán, ami megfelel 15.000 arany koronának.

Ha a politika, a társadalom, az emberiség nem igazságos, hát a pénz az. A pénz eltalálta azt a mértéket, amely-lyel Ernőt a romlásba kell dönteni. Kicsit bőkezűen mérte, nyilván számi-tásba vette a méltóságos címet és a törvényhatósági bizottsági tagságot is. De nagyjából tizenötezer korona az a dinnyehéj, amelyen egy ilyen szegény sóhiválnaknak ki kell törnie a nyakát.

Rokonszenvem a kettő közül mégis inkább Gézát. Ő a fiatalság és tehetség. Neki inkább szabad. Milliárdokért inkább szabad.

De a siker az egyetlen, amelyért fenntartás nélkül szabad.

Kovács István

A frank haláltánc

Páris, január hó

A kapitalizmus Szent Valutája Moszkvában kezdett úszkósodni és a ragály logikus láncsorban Varsón Budapesten, Bécsen és Berlinen keresztül már Párisba érkezett. A grande armée szuronyerdeje tehetetlen a nyirkos rém-mel szemben és a görpös frank már nem is sétál, hanem gurul lefelé a nemzetközi pénzpiac meredek létrafokein. A franciák kezdetben fölünyesen le-gyintettek, aztán csendesen elkomolyodtak, majd enyhén idegeskedni kezdtek és ma már megjelentek az első plakátok az idegenek ellen. A plakátot egy nagy újság adta ki, vidéki rabuliszükával megfogalmazva, de a párisiaknak tejszik és a plakát által a frank esésével megvádolt angolok és amerikaiak most ellenszenvesebbek a franciák előtt, mint a kétvállra kényszerített „pauvre boche”-ok.

A tőzsde mozgalmassabb, mint valaha, a levitézlett berlini siberek átrándultak a Szajna mellé és a fényes montmartrei mulatókban előre nagyokat isznak a frank bőrére. Szerencselovagoktól, puffadtarcu fezőrkötől hemzseg most Páris, a bankokat meghozhadják idegen valutákért, legőbbjük német, magyar, lengyel és a testvéremzetbeli olasz. Az olaszok a legszemtelenebbek, szövetségesek, ők itthon érzik magukat, tőzsdén, utcán, kávéházban a leg-hangosabbak, céltudatosan züllesztik a francia valutát és nemzeti dicsőségnek tartják, hogy a lira már is orrhosszal veri a frankot. A kormány félhivatalosa mégsem bántja az olaszokat, félnek Mussoliniótól, de a vicclapok tele vannak feketeinges karikatúrával, olasz tőz-sért ábrázol, amint a hirs toledói pengét hátulról a Németországgal elfoglalt Franciaországba dőfi

Esik a valuta: emelkednek az árak. A Francia Háziasszonyok Nemzeti Szövetségétől a kommunista szakszervezetekig minden egyesület (Párisban van legalább ezer) plakáton, újságokon, népgyűléseken, mozireklámokon tiltakozik a drágulás ellen és ha a tavaszi választásokig Poincarénak nem sikerül csodát művelni, akkor a mindennapi fehérlenyerét és vörösbortát féltő francia tömeg legnagyobb része Herriotokra és Cachinékra bizza az ország ügyei-nek intézését.

Párisban kezdődik a vitustánc. A könnyed francia kedélyesség párhuzamosan zuhan a frankkal. A kis midinettek izgatottan lesik a tőzsdéhireket, nekik beütött a baisse, mert gazdag külföldiektől az önzetlen szerelémért kapott honoráriumot jól be lehet váltani a bankban. Most legszebb barát-nők a kis japán diákoknak vannak, ma a yen a legelőkelőbb pénzegység, valóságos japán invázió van Párisban, a szimpatikus kis mandulaszeműek néhány ezer yennel idemenekültek egy újabb földrengés elől és a frank zuhanása köve kezében ma már sarok-házat vehetnek a Champs-Éliséen.

Drágul a kenyér, a hus, a cukor, a tej és egyik legfontosabb élelmiszer — a bor is. A kedves franciák ráncol-ják a homlokukat, alig merik tudomásul venni a legújabb tőzsdekurzusokat, még egyelőre nem tudják biztosan, mire haragudjanak. A royalista „Action Française” a zsidót és a boche-t szidja, a félhivatalos „L'Intensigeant” csak a boche-t, a negyedhivatalos „Matin” már Anglia felé sandít és a nem kormány által szubvencionált összes többi nacionalista lapok leplezetlenül hőrögnék Anglia és Amerika ellen.

A sor Moszkvában kezdődött és Moszkva már rég túl van a krízisen. A francia éleire szívárványszinc nap-onként halványodik: kikezdte a valuta. Most zuhan a frank: Páris a soros...

Ordas

AZ EMBER szerkesztősége:
Hamburg, Gertrudestrasse 20., II. em. ajtó. 7

Rákosi Jenő Farkas Antáról

Farkas Antal, a kiváló költő és az elmés tollú hírlapíró esztendőik óta él emigránsokban. Felesleges őt bemutatni, mert hiszen az olvasó nagyon jól ismeri az ő ötletes, értékes írásait, amelyek gyakran díszítik ezeket a hasábokat. Abból az alkalomból emlékezünk most meg Farkas Antáról, akinek fényképét is közöljük itt, hogy Rákosi Jenő, a konzervatív magyar hírlapírás legjelentékenyebb vezérégyénisége, a „Ma Este” című színházi hetilapban a következő igen elismerő nyilatkozatot tette Farkas Antáról:

Én — mondta Rákosi Jenő — egyetlen egy embert sajnállok, akit nagy értéknek, gerinces, egyenes lelkű magyar embernek tartok az emigrált írók, költők, színművészek és képzőművészek között és pedig a szociáldemokrata Farkas Antalt. Én előttem, mint minden objektív és elfogulatlan ember előtt, a tisztességes meggyőződés, még ha politikai is, tiszteletreméltó. Farkas Antalt pedig, férfias és markáns írásai révén, úgy ismerem, mint meggyőződéses, derék, becsületes magyar embert, aki talán a karaktere és az egyeneslelkűsége miatt

szenvet legtöbbet. Tudom azt is, hogy az akkori idek látában egy sodródott külföldre a többiekkel, pedig báttan maradhatott volna idehaza is. Farkas Antal emigrálását sajnálom és a magam részéről örülök, ha a többi, vele együtt kisodródott íróval — két-háromra gondolok közöttük — vis-

szatérhetne Magyarországra. Farkas Antal esetéhez hozzá kell tennem még azt is, hogy ez az önérzetes ember sokat szenved idegenben. Meglátszik ez írásain is, azon a mély nosztalgian, amely még a legegyszerűbb és leggunyosabb szatírái alól is kitér. Más mondanivalóm nincs ez ügyben, a politikai emigrációhoz semmi közöm, amit mondtam, az csak a külföldön élő magyar írókra, művészekre, szellemi értékekre és alapjában véve mégis csak hozzánk tartozókra vonatkozik.

Ezeket mondotta Rákosi Jenő a mi kitűnő

bajtársunkról, Farkas Antáról. Az ősz publicista abban mindenesetre téved, hogy Farkasnak nem volt oka eljönnie hazulról, mert hiszen az a tény, hogy rendőrök és csendőrök hajsolták és keresték, mégis csak arra vall, hogy a magyar irodalomnak ez az eredei tehetése nem volt éppen teljes biztonságban Magyarországon és emigrációba kényszerült. Abban viszont teljesen igaza van Rákosi Jenőnek, hogy neki a politikai emlékezőhöz semmi közö, mert hiszen a politikai emigrációk sincsen ezen a világon semmi köze Rákosi Jenőhöz.

A mosolygó acélkirály

Nem is tudtam, hogy ennyire utálok a milliárdosokat. Ha mind ilyen, mint Mr. Schwab, az acélkirály, akkor ma beszéltem élő milliárdossal először és utoljára. Mondják, hogy Boselnak több pénze van, mint egy ilyen amerikai Schwabnak és Stünesnek több mint kettőjüknek együttvéve. De azért ez az igazi milliárdos, az amerikai trösztelnök, az acélkirály. Félreismerhetetlen milliárdos-szaga van.

Láttam a kofferjeit, amikor leszedték az autóról a Bristol előtt. Nyolc nagy kézikoffer. Nem sok, ugy-e? Egy primadonnának esetleg több van, Roth Árminnak és Kormos Gézáknak is egész biztosan több volt. De Roth Árminnak nincsenek ilyen régi kofferjei, ilyen nyugodtan, ilyen biztosan fénylők, ilyen szolidak, ilyen blazirtak, ilyen világjártak, ilyen amerikai milliárdos kofferek. Már nem is barnák: feketék. Kopottak Mr. Schwab kofferjei. De azért olyanok, mint a Schiller „Messziről jött leánya”: van rajtuk valami, ami megtilja a bizalmasodást.

Beszéltem az acélkirály komornyikjával. Nagy mahomed ember, svéd. Valami fakó vörös haja van, nagy, melék arca, fehér kezei, kék, vizsláni szeme. Lent járt a hallban, miközben a gazdája fírdött, felvitte neki az amerikai újságokat, valamennyit, a legöregebbeket is. Az igazgatótól a liftesgyerekig ott sürgött-forgott körülötte az egész szálloda. Én az kérdeztem tőle, tud-e masszírozni? Hogy tud-e? Carlson ur szelíden mosolygott. Aztán kinyújtotta a kezét: egy szeplős, puha, de izmosnak látszó kezét. Kezete ropogtatni az ujjait. Már ott ül a ványtól valami jó melegség járta át a hátamat, kezdtem magam fiatalnak érezni. Egy kis reggeli masszázs ezektől a kezektől! Minden jó emigránsnak mondva!

Jön az acélkirály

Egyszerre csak mozogni kezd a hall. A négy sarokból négy alak ugrik fel, akik idáig noteszkebe voltak merülve, nem árulták el egymásnak, mi járaban vannak. Nagyon ambiciózus hivatalnokok ezek a bécsi újságírók. És felpattan egy ötödik ember is, egy kísértetiesen sápadt alak, vörös foltokkal a pofacsontjain, ritkás, szőke szakállal, piszkos flanelinget, cifra gallérvédőt, ormótlan bakancsokat hord. Merénylő?

Most ment át Schwab a hallon, az udvari orvosával. Még nem zavarjuk. Csak hadd vacsorázzon. Majd aztán. Az újságírók most egy csoportba verődnek és okosítják egymást. Csókolni valók ezek a bécsi kollégák. Jaj, de milyen komolyan tudják venni a dolgukat, hogy tudnak beszélni a főnökekről, a rovatvezelekről, a vezércikkről, a tárcáról, a lap egész hierarchiájáról. A miszslót, hogy közgazdasági kérdéseket intézhetnek az acélkirályhoz, kitüntetésnek fogják fel. Ezek közt még érdemes nagy embernek lenni. Jó iskolásfú, akik hegyezik a ceruzájukat.

Én most utánanézek egy kicsit az én acélkirályomnak, hogy nem történt-e valami baj vele? Nem, hála istennek, megvan szépen, ül a sötét Bristol-étteremben, a kassza mellett a falnál. Csak egy csillárt gyújtottak fel mögötte. Jobb keze felől ott áll a főpincér, szemközt vele ott áll a doktora: vacsorát rendel. Olvas valamit a francia étlapról, cvikkere fölött ránéz a pincérre, aki megérezően állt, aztán kérdően a doktorra néz, aki kétszer rázza a fejét, háromszor pedig mosolyogva int igent. Szóval gyomorhajos az acélkirály. A doktornak garantálni kell, hogy ma éjjel nem kap gyomorgörcsöt. S az

acélkirálynak csak azt szabad ennie, amit megenged a doktor bácsi.

E percben belép a terembe egy néger dzsentimen és illedelmesen elhalad az acélkirály asztala előtt. Mr. Schwab láthatóan összerézzen. Ez a szerezsen bizony nem pincér, nem is cipőpucoló, hanem ur, aki mindjárt le is ül a terem másik sarkában vacsorázni. Ezt az acélkirálynak! Hát lehetséges volna az, hogy egy new-yorki étterembe, amelyet Mr. Schwab látogat, egy néger beereszenek?! No hiszen érdemes volt Bécsbe jönni!

Szerény vacsora

Egy nagyon teljes menübe folytotta haragját az acélkirály. Kapott ökörfarklevest, fogastatárszósszal, bécsi szeletet. Hogy aztán mit evett még, nem tudom, mert telefonáltam. A bécsi szelet méretei imponáltak voltak, a 62 éves acélkirály irigylésre méltó étvágygal kebelezte be. Finom whiskyt ittak az urak, sokat, kevés szóddával. Mire készen voltak, gyanusan ragyogott a szemük.

Az acélkirály helyett kínálta meg az újságírókat és közben folyton mosolygott. Ilyen mosolyt én még nem láttam. Nemcsak a nagy, puha, vörhenyes arc mondta, hanem szinte az egész test is, az ing, a szmoking, a cvikker is azt mondta:

— Én hál'istennek jól érzem magam. Parancsoljanak a nemand urak!

Wekerle mosolygott így, de okosabban, kedvesebben. Igaz, hogy ő csak magyar miniszterelnök volt, nem pedig amerikai acélkirály.

Az osztrák újságírók el voltak ragadtatva Mr. Schwabtól és főleg attól olvadtak el, hogy ők meginterjúolják az acélkirályt.

Már amennyire az acélkirály hagyta magát.

Barátom Coolidge...

Mert politikáról nem akart beszélni. Az urak meg fognak érteni! — mondta elragadó nyájassággal — de politikai tapasztalataimról csak az én Coolidge barátomnak fogok beszámolni. (Igy történt, hogy Bécs nem tudta meg, mit beszélt az acélkirály a fürge Herr Fischerrel, a Bristol titkárával. De én tudom: azt kérdezte, mikor esett a hó utoljára.)

Erre a szóra, hogy Coolidge, a bécsi kollégák arca tisztelettel megmerevedett: nagyon nagy úrról volt szó. Erről a nagyon nagy úrról különben az acélkirály korántsem beszélt annyit tisztelettel, mint Fordról, az autókirályról. Barátom Ford — mondta róla is, de az a „barátom” valahogy alulról volt mondva, míg a másik „barátom”, a Coolidge

Rappaport egyedülálló esete

Írta: NÉMETH ANDOR

I.

Rappaporttal az emigráció első hetében ismerkedtem össze, mikor ott ügyeletünk a dunai rakparton, bujdosókat várva a pesti hajóval. Ő szólított meg, elmondta hogyan verték össze a toloncházban és nagyon hangoztatta, hogy megfogja magát bosszulni a kurzuson. Csunya hosszú zsidógyerek volt, fekete pillantásában valami kancsisággal, amit miatt nyilván külön pofonoka is kapott már az éleiben. Aztán még egyszer találkoztam vele a Höller szálloda előtt. Akkor azt mesélte, hogy egy lányra vár másfél óra óta, akibe szerelmes, de nem jön a bűdös, s ez még jó, ugyanis annyi időt töltenek együtt. Ő boltoslegény volt s így szokásból cicázik ugyan a lányokkal, de igazán csak a szobájában érzi jól magát, Mostanában szociálpolitikai tárgyú könyvek érdeklik, de a könyvei mind Pesten vannak s így azt olvassa, ami a keze ügyébe kerül, például Kautskyt. Megint nagyon ravaszul nézett rám, mint ha nem tudom miben nagyon egyetértünk. Harmadszor a Praterstrassén találkoztunk. Már akkor kissé zavartan viselkedett. Most pénzt kell ugyan keresnie, — mondá — de voltaképpen a csillagászat érdekli. Nem tűnt-e fel neked, hogy a spanyol járvány és a forradalom egy időben tört ki Magyarországon? Hogy nem a napfoltok okozták-e a világháborút? Éppen feljött a hold az óriás kerék felett és Rappaport rámutatott. „Ez a legokosabb az egész társaságban...”

Valószínűleg eltűnt valamerre, mert

három teljes esztendeig nem láttam azután.

II.

A Múzeum-kávéházban szólított meg tegnapelőtt, egyenesen az asztalomhoz jött.

— Jó napot, elvtárs. Hol vannak a többi elvtársak?

Mindjárt megismertem persze a nézéséről, mely még sokkal benyomáskeltőbb volt, mint annakidején. — Maga az, Rappaport? Na, honnan jön, mi van magával?

— Messze földről — mondta Rappaport. Aztán hirtelen: Buchinger Bécsben van?

— Ugy tudom — feleltem bizonytalanul.

— Fontos hírt hozok neki. Lyonban mozgolódik a munkásság.

— Hm, dörmögtem elgondolkodva. Hát Franciaországban mászkált?

— Ott, Párisban. Ott van a kultura most.

— Na, mit látott, mit hallott?

— Á — mondta s leült az asztalhoz.

— Csoda egy ország az. Ott született a gyermekem is.

— Maga nős ember?

— Dehogyan vagyok nős. Magamban élek én mindig. Nem érdekelnék engem már a nők.

— Hát akkor...?

— Az enyim a gyerek — mondta Rappaport.

— Na igen, de ki az anja?

— Teljesen az enyim. Én vagyok az apja is, meg az anyja is.

Látta az arcomról, hogy nem értem. Jobban felém hajolt és a mellére mutatott.

— Én magam hoztam a világra. Tetszik érteni?

— Nem értem, Rappaport — mondtam őszintén.

— Azt elhiszem — felelte. — Háthalgasson ide.

III.

— Maga tudja rólam — kezdte el az elbeszélést Rappaport — hogy régóta foglalkozom a csillagászat összefüggéseivel. Mert látja, nekem a szívmemre ment, hogy a kommun megbukott. Annak muszáj valami értelmének lenni, hogy az megbukott. Hát nem jöttem rá Bécsben az okára. No, ez az egyik. A második, kérem, a nők. Például akire egyszer a Höller előtt vártam, tipikus eset. Egyik nap a másik után együtt vagyunk vele, ide-oda megyünk és csak rabolja az időmet Végre megadja magát, mi történik, egy-két hétig jóba vagyunk, elmarad. Megint nincs nőm, megint kezdem előlről. Nem mintha különösen enne a fene a nő után, ezt hangsúlyozom, de tisztára szociális szempontból. Minden meg van szervezve, minden pontosan megy a világon, csak a szerelmes érzéssel vacakol el az ember hetekig.

— Jól van kérem kinn vagyok Párisban, egyszer a kezembe kerül egy folyóirat és abban egy tanulmány, bizonyos Moses Barthou-tól. Hogy a forradalom a nők miatt bukik meg és a világot csak szűz férfiak válthatják meg. Gondoltam magamban: mátul kezdve lemondok a nőről. Mán akkor a cigarettáról leszoktam. Hát kérem, a következő dolog történik velem: Egy szép napon megebédelek a Duvalban 2 franc huszonötért és utána kiülök egy padra a Tuillériák kertjébe. Mellényem nem volt, mert nagyon lerongyolódtam odakinn, rosszul éltek akkor még az összes elvtársak, én magam cipőfényesítéssel tartottam fenn magamat — hát csak ülök a padon és a meztelen mellemet süttem a nappal. De közben mindig az emberiség

boldogságán járt az eszem. És érzem, hogy a napsugarak különösen simogatnak.

— Jelzem, én már gyerekkoromban éreztem, hogy nagy dolgokra vagyok hivatva. És akkor azt éreztem, hogy most történik a dolog. Csak ültem a széken, behunytam a szememet és hagytam, hadd szeressen a nap. És kérem megtörtént. Megfogant a gyerek bennem. Három hét múlva világra jött.

— Nem értem. Hogyan... — kérdeztem, mert az elbeszélés váratlan fordulata meglepett.

— Képzeld el az ijedségemet, doktor ur — folytatta rám sem hallgatva Rappaport hévvel. — Nem tudtam én semmiről se. Néha ugyan fáj a hasam, de hát kinek nem fáj? És egyszerre kipottyant a gyerek. Az az ijedség. Mit szólna maga hozzá, doktor ur, ha magával ez megtörténne? Hogy csak úgy kiejtene egy gyereket magából?

— Isten őrizt!

— Látja. Belőlem kigyútt kérem, hát ahol tudott, nagyon emberi dolog. És tudja mi történt?

— Igen... mindjárt, kedves Rappaport... egy pár pillanatig hagyja abba... sok ez egyszerre...

— Kérem tessék pihenni.

IV.

— Na gyereink tovább... mondtam néhány pillanat múlva, noha szörnyen fáj a fejem.

— Most jön kérem a legérdekesebb... kezdte el újra Rappaport, miközben cigarettát sodort magának. — Ismerte doktor ur a Seimant?

— Seimant?

— Seimann. A Carltonban árult gyufát. Az most kinn él Párisban. Annak elmondtam az esetét, megmutattam neki a gyereket. Kérem tőle mit csináljak. A Seimann meg mindjárt azon gondolkodik, hogyan lehet mindenből

barátom, inkább fölülről. Voltam olyan csin-talan és megkérdem az acélkirályt, ismer-le az Egyesült Államok jelenlegi elnökét még bostoni polgármester korából, amikor olyan szépen letörte a rendőrsztrájkot. De nagyon! Akkor ismerte meg igazán! Rendben vagyunk. A trösztkirály tudja és számontartja, hogy az Egyesült Államok el-nöke az ő érdekeinek készséges és ügyes szolgálója. Ezért megbecsül, de csak annyira, amennyire ilyen viszonyok mellett illik. Ford az más. Ford tizezer autót gyárt naponként Mr. Schwab acéljából. Ford kuncsaft, aki el-mehetne a szomszédba is.

Husz éve...

Mit keres ez a Mr. Schwab erre mifelénk, ebben a kódis Európában? Az ördög tudja. Talán csakugyan el akarja vinni a mellény-zsebében az esseni Kruppot Amerikába. Váltig tagadja, de attól még lehetne igaz is. De én nem hiszem: Én azt hiszem, hogy ez a bácsi mulatni jött ide. Husz év előtt oly jól érezte magát Bécsben, hogy eszébe ju-tott: hátha meg lehetne ujránl az akkori murit. Kiváncsi vagyok, hogy másnap reg-gel, a ronacheri és parisienne-i éjszaka után is úgy ragyogott-e a szeme az acélkirálynak, mint mikor velem beszélt? Levett-e ez a jó Bécs a válláról abból a husz évből, ami-vel öregebb lett, vagy tized? Nagyon nyö-gött-e reggel 11-kor, amikor a komornyik ur dögönyözte?

Mit szól a szanirunghoz?

Szereti Bécsset, az biztos. Abban a szepe-rében, a régi Bristolban, nagyon kedves mu-latság esthetett. Magyar is volt a társaság-ban, Szapáry László, a volt fiumel kor-mányzó, Khuen-Héderváry vesztegetője, aki-nek a 10.000 koronáját Papp Zoltán olyan svunggal tette le a Sándor-utcai Ház aszta-lára és aki most Horthy londoni követe. Schwab ur elmerengett egy kicsit, amikor ezt a huszesztendős murit mesélte. Egy osztrák kolléga ébresztette fel, aki, lapja megbízásából, azt kérdezte tőle, mit tetszik szólni az acélkirály urnak a szanirung-hoz?

Szanirung? Szanirung? Az acélkirály nem tudja mi fán terem. Én aztán lefordítom: — Rikansztröksjn.

— Ahá! — ért a szóból az acélkirály — ami ezt illeti, hát erről aztán igazán csak Coolidge barátomnak mondom meg a véle-ményemet.

— Hogy híjják kérem „ennek az országnak“ az elnökét? — fordul hozzám elbajoló szándékkal Mr. Schwab.

— Hainisch — mondom és trom én, amilyen értelmesen csak tudom.

Az acélkirály nincs megelégedve. Neki azt mondták, hogy itt „a priest“ az elnök: egy pap.

Azzal is szolgálhatok:

— Msgr. Seipel, our chancellor
Az osztrák újságírók egyetlen nagy és he-gyezett lüllé egyesültek. Most megtudják, milyen nagy ember az ő Selpelük.

De Mr. Schwab szeliden csóválja a fejét: — Nem emlékszem. Nem emlékszem.

Poncius Pilátus mondja így a „Nem emlékszem“-et Anatole France-nál, amikor sok évvel Golgotha után egy bizo-nyos názáreti Jézustudakolnak tőle Balaeben.

— Hát Seipel híre nem jutott még Ameriká-ba? — kérdőlógó orral egy estillap tudósítója.

— Bocsássanak meg az urak — felell az acélkirály lekötelező kézmundulattal — az európai kabinetek sokasága és a gyakori személyváltozások sajnos nem engedik meg nekünk, hogy minden egyes nevet megje-gyezzünk, még akkor sem, ha az érdemek... Na, ez is megvolt. Az acélkirály ruganyo-san felpattan, mi is. Bucsuzunk. Megtudjuk, hogy nagyon kedvesek voltunk és hogy az acélkirály a negyedórát, amelyet körülünkben töltött, sohasem fogja elfelejteni. Derék! Mélyen a szemébe nézünk egymásnak és szorongatjuk egymás kezét. Elmegy az acélkirály! Talán sohasem látjuk többé. Isten ved, acélkirály.

A feltaláló

De most valami bolond dolog történik. Az-ötödik ember, a sápadt, egy automata mozdulataival odament az acélkirályhoz és elkezdett neki beszélni. Menten ott termünk Mr. Schwabnál, akitől az imént elbucsuztunk. Már nem mosolyog.

— Itt vannak az okmányaim — mondja a piszkos flanelinges — a rajzaim, a bizonyít-ványaim: győződjék meg Excellenciád: itt egy komoly férfival van dolga.

Az acélkirálynak gyöngyözik a homloka. Visszaütöttes mozdulatot tesz, nagyon ke-ményet. Nem akar ma irást látni.

— Uram! — mondja az irások embere és a hangja nagyon hasonlít Ágoston Péte-réhez — én feltaláltam a Schwerflugot. Ettől a szótól megijed az acélkirály. A re-volverzebe körül jár a keze.

A feltaláló még beszél, egyre beszél:

— Aki ma röpi, az életét kockáztatja. Ha a motor a levegőben megáll, a gép lezuhan! Aki azt mondja, hogy siklórepülést tud, az csal. De én a szárnyak mértani középpont-ját egyesítettem a sulypponttal!

— Ugy — mondja az acélkirály már me-gint mosolyogva — a sulypponttal? Akkor írjon nekem!

A feltaláló összeült a bokáját. Az acél-

király egy fejbiccentéssel faképnél hagyja. A feltaláló mereven néz utána, sokáig. És elkezd nekünk magyarázni.

A. P.

Régner és Rotschild

Nem tartottuk valószínűnek, hogy mosta-nában cikktema lesz Régner Károly, aki-nek neve bizonyára meglehetősen ismeretlen az olvasó előtt. És mégis írunk rőla, mert valami olyan egészen példa nélkül való igazságtalanság és lázító disznóság történt, hogy egyszerűen nem lehet nem foglalkozni a dologgal. Be-mutatjuk tehát az olvasónak szóbanforgó barátunkat, aki „zsarolás“ gyanújával terhelten több mint 24 óráig volt a bécsi rendőrség lakója. Tehát: Régner Károly nemcsak, hogy nem lehet zsaroló, hanem egészen bizonyosan a leg-tisztességesebb, legkorrektebb ember azok között, akikkel valaha az élet-ben kezeltünk. Ez a kedves és hódítóan szimpatikus egykori katonatiszt a legbecsü-letesebben vette ki részét a magyar forra-dalmakból és legtüzetesebb, legszolidárisabb és legáldozatkészebb társa négy és fél esztendő óta minden bujdosónak. Régner Kar-csira, az ő kipróbált hűségére, meleg és ön-feláldozó barátságára minden időkben és minden tisztességes ügyben vakon lehet szá-mítani és számítani lehetett akkor is, amikor ez a délceg egykori katonatiszt idekint az idegenben elképzeltetlen mértékben nyo-morgott, halkán, szemérmesen, csöndesen, de annál alaposabban éhezett, anélkül, hogy ezt bárki tudta volna, anélkül, hogy ő bár-kitől bármit valaha az életben kért volna. Igazi gavallér, feddhetetlen dzsentlemen volt Régner Karsci, olyan, akire mi, emi-gránsok mindenkor büszkéek voltunk és abban aztán igazán nyugodtak lehetünk, hogy ő soha, de soha nem fog szégyent hozni ránk.

És ugyanezt a Régner Károlyt valami Kohn Számi nevezetű jellemezhetetlen férfiú följelentésére és egy Glaser neve-zetű ruhatáros buzgó tanuskodása mellett letartóztatták. Amikor meghallottam, hogy Régner letartott, nem is érdekelt a dolog merituma, én szentül meg voltam győződve arról, hogy őt csak ártatlanul lehet letartóztatni, hogy vele a leglégtetőbb igazságtalanság történt és huszonnégy óráig egyebet sem tettem, mint fűhöz-fához szalad-gáltam és fűlöttem, hogy nem lehet eltűnni, hogy éppen a legtisztességesebb embert fogják le és éppen Kohn Számi, a Tabarin című mulató tulajdonosának följelentésére és a Tabarin ruhatárosának tulbuzgó tanus-kodása mellett. Hamarosan kiderült, hogy valóban a legfelbőszítőbb igazságtalanság történt, mert — így esett az eset — Régner társaságban mulatott a Tabar-inban és amikor onnan kifelé jött, akkor Glaser ruhatáros, aki tudta, hogy Régner a „Stunde“ kiadóhivatali tisztviselője, enye-lgeve megkérdezte őt, hogy miért nem irnak egyszer már valami kellemeset a Tabarinról. Régner kedélyesen elhárította magától a ruhatáros nyájas érdeklődését és valami olyat mondott neki, hogy majd szépen irnak a „Stunde“-be dicséretet a Tabarinról, egy frászt fogják magasztalni a Tabarint, sőt inkább éppen ellenkezőleg. Régner Karsci ezt mondta, de mivel közben a „Stunde“ valami kellemetlen törvényszéki hírt közölt a többi lapokkal egyi-dejűleg Kohn Számiékról, ezek bosszu-ból följelentették a támadó lapot, illetőleg följelentették azt az átlátszó valótlanúságot és butaságot írták, hogy Régner a ruhatároson keresztül meg akarta őket zsarolni. A rendőrség, amelyik a „Stunde“-t nem szereti, sietett az ártatlan Régner letar-tóztatni és csak huszonnégy óra el-teltével helyezték őt ismét sza-badlábra, viszont az eljárás állítólag tovább folyik ellene.

Nekünk szívügyünk a Régner Károly ügye. Mi köze Régnernek, aki ma is becsületes munkájából él, teljesen vagyontalan, korrekt ember, ahoz, hogy a Rotschildok (akiknek pénze állítólag benne van a Tabar-inban is) csatáznak Bosellel, mi köze a mi Régner Karsci barátunknak ahoz, hogy a rendőrség harcol a „Stunde“-vel, hogy jön ő abba a helyzetbe, hogy éppen őt esuk-ják le a nagytöbbségek, a sajtó és a rend-őrség harcaiban? Miért éppen Régnernek kell tűnni, aki ma is szegény, küzködő ember, senkihez és semmihez semmi köze és hogy lehetséges Bécsben az, hogy egy ilyen Kohn Számi egyszerű és első tekintetre is átlát szóan hazug följelentésére letartóztatnak egy

ilyen tisztességes és munkás embert, mint amilyen Régner. Ugyanennyi alappal bár-melyikünket bármikor le lehetne fogni, csak akadnia kell egy Kohn Száminak vagy egy Glasernek. A mi számunkra ez az ügy nem Rotschild-ügy, nem Bosel-ügy, nem „Stunde“-ügy, hanem egyszerűen és becsületesen Régner-ügy és mi Régner Károlyért tűzbe tesszük mind a két kezünket. Megkérdeztük Régner Károlyt, hogy mit szól ehez a kis balesethez, amely őt érte. Régner, aki atléta erejű ember és birkózni, boxolni, vívni egy-aránt nagyszerűen tud, csöndesen, szomorúan mondta:

— Mit csináljak? Idegen ember létemre, teljesen tehetetlen vagyok. A legfájdalmasabb a dologban az, hogy még csak meg sem pofozhatom Kohn Számi urat és Glaser urnak se szóthatok oda egyet a kedvem szerint. A két öklömet a nadrágzsebembe süllyeszttem és csudálkozva nézek bele ebbe a furcsa világba. Sohasem hittem volna, hogy valamikor még a Rotschildék ügyeibe keveredem...

Osztrákországi levél

Béts, 1924. január végén

Édes néném, amire kéd ezen levele-met olvassa Iljits Uljanov Vladimir már három hete nincs az élők sorá-ban. Az isten kifürkészhetetlen akarata elszólította őt az földről, amelynek leg-nagyobb fia volt, új világot fabrikált az régieből. Eszméket hirdetett, mint amilyenek Jézus Krisztus ajkán hang-zottak el. Szent-Oroszországot alaposan felforgatá, mindez véres közepe-tet ment végben, de vajjon Néném tör-ténik-e valami is az földön az Minden-ható rendelete ellen? Egy halhatatlan halott szállt vele a sirba. Mi 1919 március 21-én ösmerkedtünk meg, ami-kor állítólag Moszka városából drót-nélküli telegrammot küldött Pest-Bu-dába:

— Lenin beim Apparat!

Lehetetlen volt nem engedelm-skedni. És most itt vagyunk az emigrá-cióban. Vagy husz évig Lenin is az száműzetés kenyerét ette és ime meg-halni, mégis hazájában halt meg, fenn az trón magasságában. Pedig leölmo-zott tehervagonban indult haza. Mikor szállunk már mi fel az tehervagonba? Mikor kalapálják már a mi öblömlö-bánkat? Azt mondják, hogy kisgyerme-kekkel és a kismacsákkal szeretett játszani ráérő idejében és nagyokat és vidámakat kacagott...

De miért is mennék haza? Nekünk házhoz hozzák, amire Pest-Budában kíváncsiak volnánk. Otthon megnéztük volna az Vörös Malom című szinda-rabot. Hát nem a hegy jött Mohamed-hez? Ugy bizony, az bétsi Burgban láthatjuk az jeles Molnár Ferenc mű-vét. Pestről ez alkalmából felrándulá-nak a zászlósúruk, mint Miklós Andor és az színházi kritikusok és nagy ma-gyar ünnepet rendezének, az megron-tott magyar koronából futja nekik néhány bétsi szelre...

Édes néném, miért hagyatóg meg-rontani az magyar koronát? Alusznak az koronaörök? No, de jól becsukták az hitvány koronarontókat. Már most helyén volna, életünk megrontóit is tömlőcben látni.

Irod, néném, hogy Bethlen ökegyel-messége is hazaérkezett Londonorszá-gból, ahol öfelsége, az angol király is szóba állt vele.

Vajjon hány funt kölcsönt kérhet egy gróf egy királytól? És meg szokás adni ilyen baráti kölcsönöket? Mind-ezt én nem tudom. Én csak aztat tu-dom, hogy azok az angol sörgyári munkások, akik Haynau urat annak idején jól helybenhagyták, örökösök nélkül haltak meg. Szegények.

Peidl ur felhívta Horthy öfömagas-ságu kormányzó urat, hogy Isten ne-vében távozzék. Távozás előtt ne fe-lejtse az ruháját rendbehozni. Habe die Ehre.

Hajnal Jenő

pénzt csinálni. Két nap mulva jön, hogy elvisszük a gyereket a Pasteur-intézetbe. Hát jól van, másnap elmen-tünk. A Seimann vitte a gyereket, mert én szegyeltem. Az intézetben bevezettek bennünket egy fehér szakállas ur-hoz. Francia volt.

— Vouis desirez? azt mondja.

— A Seimann tud valamit franciául, hát kezd vele diskurálni. A szakállas meg csak néz, bámul rá, nem érti. A Sei-mann mutatja a kezével, hogy tizezer frankot kér a gyerekért. Az orvos kérdi mért akar pénzt, a Seimann csak mu-tatja a gyereket meg engem és mondja, hogy „son ventre! son ventre!“ már tudniillik, hogy éntőlem való a gyerek. A vége az lett, hogy az orvos adott neki husz frankot.

Kimegyünk, a Seimann odaadja nek-em a pénz felét, azt mondja, ez nem sikerült, menjünk más orvoshoz. Hát elvitt vagy husz helyre, kerestünk ösz-szesen kétszáz frankot. De a gyerek rajtunk maradt, mert a Seimann nem tudta megértetni a franciákkal miről van szó. Csak mutogatta a gyereket és addig beszélt nekik, míg mind-egyikből kivett egy-két frankot. A pénz felét pedig mindig megtartotta.

Hát egy darabig türtem, hogy a gyereken élösködjek, de aztán meg-mondtam neki: Seimann ide hallgass, jó elvtársam voltál mindég, azt elismer-em, de ezzel hagyj föl. Ez a szalad-gálás nem nekem való, én majd csak megélek valahogy és te is nézzél tisz-tességes kerestet után. Igazam volt-e?

— Tökéletesen.
— Na hát. Megmondtam neki.
— És mi lett a gyerekekkel? — kér-deztem az álmétködés után.
— Á, az gyönyörűen fejlődött kérem, valóságos csodagyerek az. Az első hé-ten már majd akkora volt, mint én. Tizenöt nap mulva már pelyhedezni

kezdett a szakálla. Ma már meglett ember, senki sem hinné, hogy az én gyerekek.

— És mit csinál, hol van?

— Itt van velem Bécsben — mondta Rappaport. — Én tartom el, kérem, a magam kerestetéből. Itt jön már e.

Es az ajtó felé fordult. Éppen jött az asztalunk felé egy rongyos ruhájú ifju. Ha Rappaport nem mondta volna egy esztendőnek, én huszonhat-huszonhét esztendőre becsültem volna. Levette a kalapját és megállt az asztal előtt. A nyaka körül vörös sálit hordott, sovány volt és kiéhezett. Az embernek meg-esett a szive rajta.

— Itt van e — mondta Rappaport. Hun jártál? — mordult a fiára.

Az értelmetlenül makogott valamit.

— Nem tud jól beszélni szegény még — magyarázta Rappaport. És oly gyöngéd apai szeretettel nézett a ka-maszra, hogy megesejt rajtuk a szívem. — Ebédelték-e már? — kérdeztem Rappa-porttól.

— Még máma ugyan nem — felelte Rappaport elvtárs.

— Hát itt van ötvénezer korona, ebédeljenek meg valahol. Aztán men-jenek fel a Heimklubba, ott vannak több magyarok.

— Igenis, elvtárs — mondta Rappa-port és felkászolódott. — Gyere enni — mondta a fiának. És így eltűntek a szemem elől.

— Két napig ki sem mozdultam a szobámból, egyfolytában ez az eset, Rappaport egyedülálló esete foglalkoz-tat. Csak ma tudtam meg a klubban, hogy nem a Rappaport esete egyedül-álló, hanem az enyém: én voltam ugyanis az egyetlen, akit Rappaport-nak ezzel a mesével sikerült megvágnia. Ámbár ki tudja? Hátha nem hazudott? Az emberek ma már semmiben sem hisznek.

HIREK

Emigránsok penitenciája

— Iródoff miniszteri rendeleire —

„Az emigránsok mondjanak mea culpa-t!”
Vass József miniszterelnök-helyettes f. évi január 25-iki parlamenti beszédéből.

Elkövettem, Uram Isten, elkövettem
Azt a szörnyen megbélyegző és gaz tettem,
Hogy egy napon részegen vagy önfelédten
Ugynevezett „emigráns”-sá váltam, lettem.
Bá. om is mint fias kutya kienc kölyket:
Mért hagytam el hűtelenül hazám földjét,
Mikor okom nem vala rá éppen semmi?
Hej, könnyebb is kibújni, mint visszamenni.
Hogy' lehettem én ennyire elvakulva? ...
Szánom-bánom! Mea culpa! Mea culpa!

Éjszakánként ha sikerül is ledülnöm,
Ébredésre költ legottan tenge-bűnöm;
A fülemben vislódik ezer torok:
— „Egerszegőtől ti megszökött dezertorok,
Ti a börtönt, akasztókat nem kedvelők,
Nem mertetek leülni a Sargoth eiót?
Nem tudtátok, hogy független a bíróság?
Csupa lélek, csupa szív és csupa jószág!
Meg voltam én, kérem ássa, bolondulva ...
Szánom-bánom! Mea culpa! Mea culpa!

Ez még hagyján, ezt valahogy elviselném,
Csak ne lett vón' olyan rétkes gyöngelmém,
Hogy itt holmi fehér terrort emlegettet;
Józan ésszel hát ki hiszi el ezeket?
Hát volt otthon fehér terror, volt valaha?
Volt ám édes keresztanyád fehér haja!
Valjuk be csak, gyonjuk meg hát ilyen'ormán,
Hogy Siofok és Orgovány mind koholmány
S a Dunában ha csa uszott és nem hullá ...
Szánom-bánom! Mea culpa! Mea culpa!

Siofokot én hazudtam, Orgoványt te
És Héjjasból nem igaz még az Iván se;
Francia Kisst meg Kohn Móric eszelta ki,
Hogy a tanyát zsidóvérral meszelte ki.
És Izsákról amit mondtunk, sűt bolondság:
Minden Izsák megéli a maga folját,
Somogyi és Bacsó csupán öreg mese,
Cservénkának nem igaz egy betűje se'.
És a jgre id soha sem volt meglazulva ...
Szánom-bánom! Mea culpa! Mea culpa!

Ilyesmikkel fertőztettem bűnös számat
S ezen főül el is adtam szép hazámat.
Az árából a Sacher-ban tivornyázom,
Amíg otthon egy ilyen Vass ül kormányon,
Aki maga csupa jószág és szeretet
Aki most is könnyek között emlegetett,
Aki enzem megvigasztal, ha sirni lát,
Hogy majd egyszer en is kapok amnesztiát
S ő megbocsájt, meg, mihely: ki leszek
nyúlva ...
Addig mindig hajtogatom: Mea culpa!
Csinnom Palkó

— A vörös malom Bécsben. Molnár Ferenc legújabb színpadi alkotását szerdán este mutatta be a wieni Burgtheater. Öt éve nem láttunk új Molnár-darabot a színpadon s ez a darab újabb érdekes fázisában mutatja meg Molnár színműíró érényeit. Tudjuk, hogy két Molnár Ferenc van. Az egyik „Az Ördög” bravuros technikájú színpadmestere. A másik a „Liliom” nagy költője. Az utóbbiól kevesebb van az új Molnárban, bár a darab sok részletét erős és szenvedelmes, sőt az asszony-démon beállításában, egészen magasrendű líraiság fűti át. Molnár nagyon keserűen nézi itt az asszonyt, realizmusával majdnem megrendíti. Ámde az Ördög Molnárja gondoskodik arról, hogy a drámai mélységből ne kapjon túl nagy adagot a közönség s a darab hangulata végül is a polgári szokványközönség szájaire zierinti, meleg lírai nedvben olvad fel! A „Liliom” elragadó költőiségével szemben visszaesést jelent „A vörös malom”, ámde az „Ördög” nagyszerű színpadi technika, a szenzációs publikumismerő tehetség még tökéletesebben, viruló érettségben reprezentálódik és ellenállhatatlan hatással érvényesül. „A vörös malom”, amely a jóembert rosszá örl, oly érdekesen, ölelesen, a színpadi készség oly hiánytalan instrumentációjával jelenik meg a néző előtt, hogy a közönség érdeklődése mindvégig fokozódik egy pillanatra sem lankad el. Az elsőrendű színpadi technikát kiegészíti Molnár másik erőssége, pazar egyéni humora s a közönség amely Molnártól annyi némes irodalmi élményben részesült már, most beérte azzal, hogy a „Liliom” költője

helyett az Ördög, mely líraisággal megfertőzött genialis tehetségű művészt kapta. A közönség meg volt elégedve a látványossággal, a darab pompás kedvességével és elsőrendű humorával és sokat és melegen tapsolt Molnár Ferencnek. Mi is tapsoltunk őszintén és szeretettel. Hiszen, ha nem is abba az irányba tart fejlődése, amelyfelé mi az ő nagy tehetségének végső kibontakozását áhitanók, gyönyörű részletekben mégis letör az igazi emberi mélységeig: és mégis a miénk s egészen bizonyos, hogy a legtehetségesebb az otthoni gárdában s a kisujjában különb írói értékek rejtőznek, mint összes irigy és kaján támadóiban együttvéve. Öt éve nem láttuk Molnár Ferencet és nem tagadjuk, nagy meghatottság vett rajtunk erőt, amikor a tapsok között megjelent a Burgtheater színpadán és úgy éreztük, tartozunk neki a taps elégtételével. Megható viszontlátás volt. A bécsi siker olyan igaz és őszinte, hogy még Pesten sem lehet leha-zudni ...
Róbert Oszkár

— Nagy Emil csalogatja az emigránsokat. Nagy Emil igazságügy-miniszter a magyar nemzetgyűlésen beszédet mondott, amelyben a töle megszokott rapszódikus módon emlékezett meg az emigrációról és azt a lényegbe vágó kijelentést kockáztatta meg, hogy az emigránsok ellen kiadott nyomozóleveleket visszavonják, tehát nyugodtan és szabadon ha.amehetnek, de otthon bíróság elé kell állaniok. A fő-tárgyalásig azonban szabadlábban maradhatnak a gonosz szökevények. Nem felelhetünk mászt Nagy Emil ur nyá. as és jellemző csalogatójára, mint hogy az igazságügyminiszter a Bethlen-kormány Hegedűs Lórántja, aki nem tudja, mit beszél, akinek tehát mindent meg kell bocsátani; csak szimfóniázzon tovább ...

— Balhazár püspök meglátogatta Héjjast. A „Tőzsdei Hírlap” című lapnak van egy rovata a társaságból. Ebben a rovatban olvassuk, ho, y Balhazár, debreceni püspök, aki bátor szóval harcolt a fehér terror ellen, Kecskeméten járt és meglátogatta Héjjas Ivánt. Megdöbbenő. Valami félre-értés történhetett. A főpásztor látogatását tesz a tömeggyilkosnál. Ez e. y társasági hír. Az összes orgoványi halottak forogni fognak sirjajukban — amíg ezt a hírt Balhazár meg-cáfolja.

— Eskütt, a magyar Dreyfus. A nemzetgyűlésen óriási vihart keltett Eöri Szabó József interpellációja, aki az Eskütt-ügyet a ház elé vitte. Bethlen mamelukjai majd leütötték Szabót, aki érdeklődni mert, mi van Esküttel, akinek panamájában Bethlen miniszterelnök fia is erősen érdekelve van, aki egyszerű közokirathamisítással vett részt az ügyben. Nagy Emil válaszában kijelentette, hogy február 25-én főtárgyalásra kerül a panama. Bethlen miniszterelnök durván rátámadt az interpelláló képviselőre. Egyszer már a feleségét megárgalmazták, most a fiát kezdték ki. — Bethlen csatlósai újból majd megverték Eöry-Szabót. Ez azonban nem jelenti azt, hogy Bethlen fia nem panamázott és hogy Eskütt Lajost nem fogták le azért, mert félték a leleplezéstől.

— Az új budapesti angol követ. Hohler, Horthy barátja levonta a konzekvenciákat. Utazik Budapestről. Diplomáciai körök értesülése szerint, Perczy Balmet, Macdonald régi híve lesz a budapesti új angol követ.

— Nagy Endre konferánszait is betiltották. Kmetty István ügyeletes rendőrfővezető felment a Nagy Endre-kabaré színpadára, elkérte a konferánsze sugópéldányát és közölte, hogy a konferánszot izléstelennek és szellemtelennek tartja, ezért betiltja.

— Felolvasás. Dr. Polányi Károly „Das Überst-hitsproblem, ein Hauptproblem der sozialistischen Theorie” című németnyelvű előadássorozatát február 5-én (kedden) pontosan 7/8 órakor este fo. ytatta a szocialdemokrata egyetemi hallgatók egyesületében (IX., D'Orsaygasse 5., I. emelet).

— Nagy Vince lesz a debreceni követ. A debreceni képviselőválasztás eredménye az, hogy Nagy Vince a Károlyi-kormány belügyminisztere 3220 szavazatot kapott, Händel Vilmos fajvédőjelölt 1924 és Magoss György áellenzéki 1835 szavazatával szemben. Ilyenformán pótválasztásra kerül a sor Nagy Vince és a fajvédő között és igazán nem lehet kétséges az eredmény: a Károlyi-kormány belügyminisztere impozáns többséggel fog bekerülni a nemzetgyűlés házába. Értekes, jellemes, harcos férfi lesz Debrecen város új követe, akinek a magyar parlamentben való megjelenése jelentőségteljes és örvendetes esemény.

— Önt meggyilkolták? Ezt a kérdést intézte Seszták egy vádlotthoz, Székely Nándorhoz, aki a „Mult és Jövő” című zsidólapban kifogásolta, hogy gyilkolják a zsidókat. A vádlott jelen volt a tárgyaláson, tehát nyilvánvaló, hogy nem gyilkolták meg. De nem voltak jelen az Erzsébetvárosi Kör, a Club-kávész és a néhány pogrom halottjai, akiket tényleg meggyilkoltak. Tehát Seszták viccett és viccből csak tíz hónapi fogházra ítélte a „Mult és Jövő” cikkiróját.

— Levél a szerkesztőhöz. Wien, 1924. I. 22. Elvtárs! E sorokban egy a munkaszeközök-től feltört, kérges tenyerű — mint mondani szokták — egyszerű, szürke elvtárs üdvözlél Önt. Nem tudom, hogy milyen érzelmekkel olvasja majd e sorokat. Lehet, hogy nagyon egyszerűnek, sőt naivnak találja, mosolyog rajta. De lehet, hogy toladódnak veli és bosszankodik. Nem tehetek róla, de úgy van, hogy Ön a sz. vét, a lelket nekünk adta. Nekünk, a munkásmozgalom egyszerű, szürke közharcosainak, a tömegnek. Na most már, kérem, ne nehezíten, ha én ezt a nekem is adott kincset annyira szeretem, annyira becézem, hogy ezen érzelme kitérésénél ilyenképen próbálom helytadni. Másképen nem tudok. Ha tudnék másképen is megtennem. De én Önt, elvtárs, személyesen nem ismerem, csak látásból. Egyszer, még a diktatura alatt, Pesten az egyik barátom mutatta, hogy „nézd, ott azok a szocialista újságírók és akit úgy körülvesznek, az Öndör elvtárs, akinek a lapját, mert egyenemely igazságot, ami nem tetszett Vágóéknak meg-írt, hát azok a vadmajmok (magunk közt így nevezzük a márcsisi újdonsült forradalmárokat) betiltották”. Azóta ezt a barátomat innen Bécsből a fehér betyárok visszahurcolták és valahol az éjsz. erdőben végezték vele. Én már nagyon szerettem „Az Embert” és a betiltásért úgy álltam bosszút, hogy a „Marci” című valaminek egy példát hazavittem — nálunk nem áruáltak ezt a csodabozarat, elég bajunk volt az ultramodern plakátokkal is, nehogy még ezt is — otthon azután egy földmunkás gyűlésen felolvastam. Nem az egészet, (no hiszen nyakon is öntöttek volna egy vödör vízzel) csak egy részt. Képzhetel milyen arcot vágtak elvtársaim, mind derék, egyszerű, de becsületes eszű földmunkások. Másodszor a bukás után lártam, amikor is én Pestre menekültem üldözöm elől — eszéből-vödörbe Szomorján, céltalanul bolyongtam a körutón, arra gond lva, hogy talán nem fognak el, hisz semmi rosszat, amiért a lelkiismeretem bántana, nem tettem. Akkor jött Ön velem szembe, talán ugyanilyen gondolatokkal foglalkozva. Mert erősen hszem, hogy Ön sem tett rosszat, o yant, amit hasonló körülmények közt meg ne tenne akárhányszor. Ha akármennyi „ragalmat” zengenek is a farizens szájak”. Tehát személy szerint csak így ismerem. De a szavaiból, a betiltásból, abból ismerem és szeretem. Az az én lelkemből, a mi lelkünkéből való. A tömegek lelkéből, amely az Ön lelke is, a nyomorgók, a szenvedők lelkéből való. Egyszer a gyűjtőben amilatt panaszk dtam, hogy nincs a világon senki, aki érdekünkben felemelné szavát. Akkor suta az egyik „cubaks” elvtárs, hogy Bécsben megjelenik „Az Ember”. Nem tudom leírni az érzelmét, amit ez a hír keltett bennem! És nem tudom leírni az érzelmét, amit az Ön Macdonaldhoz írt nyílt levele gyújtott lelkemben. Igen, ez a mi szavunk, a mi jajunk, az agyongyötört, vérző-testű, börtönök, internáló-barakok sirjába eltemetett, idegembe lövőt, szerencétlen, magyar munkásoké. Így csak a mi lelkünkéből, a tömegek lelkéből lehet beszélni. Elvtárs! Nem hálát, nem köszönetet mondok, Ön ezt elhárítaná. De nagyon szeretném az én otromba, kérges kezemmel úgy testvérelesen, elvtársiasan, szívvel megszorítani a kezét, amellyel a nyílt levelet írta Wien, XXI., Schwegelgasse 12. 6. Kapu Lajos

Ady Endre ismeretlen verse

Alább irodalomtörténeti szenzációval szolgálunk az olvasóközönségnek. Ady Endre egy eddig ismeretlen és soha nyilvánosságot nem látott egystrófás versét közöljük, amelyet 1909-ben írt Kolozsvárott. Erről az ismeretlen Ady-versről semmiféle Kosztolányi nem fogja kisüthetni, hogy Juhász Gyula írta, mert ezt az épolyan értekes, mint érdekes költeményt Ady egy fényképére sajátkezűleg írta, amelyet meghitt barátjának és orvosának, Lukács Hugó dr.-nak ajándékozott. Lukács Hugó idáig nem hozta nyilvánosságra ezt az Ady-verset, de most átadta nekünk, hogy „Az Ember” útján kerüljön napvilágra és egyuttal az irodalomtörténetbe is. Az idáig ismeretlen Ady-vers a következőképen hangzik:

Nem illede mes a mi életünk.

De így indultunk, tehát: így megyünk.

Buta másokként élni nem tudunk,

Tehát: hozzájuk nem hasonlítunk.

Békét magunknak s másnak nem hagyunk,

Tehát: sebzettek mindig mi vagyunk.

Jogunk van hinni rangot, istenit,

Tehát: rajtunk már zuhany se segít.

Nagy önszerelmű, balga istenek,

Tehát: meghalunk, mint kőbor ebek.

1909. Kolozsvár

Ady Endre

— A velencei kalmár. Shakespeare és Velence! Nagyszerű anyag a filmrendező kezében, de szinte sze tseg már mind a kettő; csak felmagasztosítani szabad, pedig nagyon könnyű profanizálni. Fellner Péter Pálnak, a rendezőnek az előbbi sikerűt. Ami Shakespeare szavain túl élet és erő van ebben a darabban, az mind ott lüktet a filmen is: a fotográfiaik pedig quintessenciája a hajdani Velence szépségeinek, csupa képet láunk a filmen, portrékat és tájképeket, klasszikus mesterek módorában. Ez a keret művészi és ti kéletes, de nincs agyonhangsúlyozva, nem nő túl a lényegre, mintahogy azt szemtalan kosztümös filmmel láttuk; pel 'aul legutóbb a „Junge Medardus” cselekményét nyomta agyon a millió, a tulzotlan alahuzott háttér. „A velencei kalmár”-ban azt kaptuk, amit a kötelező filmről várunk. Beszédies és művészi képek, teljes korlétés és életel teli cselekmény Fellner Péter Pál mindezt kihozta a filmből. A kosztümös filmek legkövetesebbjét adta, meliöt Velence és Shakespeare el nem muló szép-égehez. (cz. g.)

— Önvédelemből. Keceri Gyula szabómestert záróra után meglepték a rendőrök egy kocsmában. A rendőrök önvédelemből kardot rántották: Keceri mentők láb-töréssel és fejsérüléssel a Dologkórházba szállították. — Szombathelyen Granyi István beleutott egy esendőrzuronyba. Meghalt. A vizsgálat megállapította, hogy a csendőr jogosan használta fegyverét.

— Továbbkézik a pesti detektívet. A detektívek továbbképzésére szaktanfolyamot létesítetk. Az új tanfolyam valóban hézagpótló k kívánóságunk, hogy manikűrözni is megtanuljanak a detektívek, hogy ne egész körmöket verjenek le a munkások ujjairól.

— Másfélévi fogház. Ulain, aki fegyveres puccsban törte a fejét, hat heti fogházat kapott. Ezzel szemben a Török-tanacs másfélévi fogházra ítélte Turcsányi Károly éjjeli őrt, aki borozgatás közben szidalmazta a keresztényiányzatot a kormány tagjait és az ébredő magyarokat. Arányos kis bü-tetés.

— Fiaim csak énekeljétek! 50.000—60.000 munkanélküli lézeng, éhezlk Budapest. A yasmunások otthonában a munkanélküliek égygyűlést tartottak, melyen a közmuakák elrendelését követelték. A gyűlés rendben folyt le Budapestben megeőrsített rendőrk-járatok cirkáltak. Két munkást letartóztattak. Mert énekeltek. A rendőri jelentés szerint állítólag az Internationálét énekeltek ...

— Csernihovszky a zsidó poeta. A „Mult és Jövő” esténi fellépett Csernihovszky, az orosz zsidó poeta és az estéről a „Magya ság” című lap is megemlékezik. A „Magyarság” tudósítója a saját fülevel hallotta, amikor a zsidó költő ékes héber nyelven mondotta, hogy a magyarországi zsidóüldözésről ros-z hírek jártak. De ha ő elmegy, elviszi magával a hírt, hogy ezek a hírek mennyire taloztak, közelebb megvizsgálva az eseteket, mennyire egészen másképp néznek ki A „Magyarság” ezzel kapcsolatban így veri a melet: — Egy fajvédő zsidónak talán elhibetó, hogy mégis van jogrend Magyarországon! Higgyünk a költőnek.

(x) Pavillon, I., Wallfischg. 11. A kitérő izléséről smert Brett Adolf igazgató-sága alatt Bécs egy remek, elsőrangú táncpalotát nyert. Ebben az elsőrang helységben a legjobb táncatrakciók követik egymást. A kiszolgálás, ételek és italok elsőrangúak.

(X) Egyetlen magyar mulató, Renaissance-Bar. (Dukesz-Bar) I., Singerstrasse 9. Legjobb magyar cigányzenekar.

(x) Dinabad kávéház (Marlenbrücker) a magyarok találkozóhelye. — Esténként a híres Munczy Béla cigányprimás zenekarával hangversenyez.

Brett Adolf

Tulajdonos és igazgató

Wallfischg.

11 Telefon: 71-0-29

PAVILLON

Bécs legelőkelőbb és legszebb táncpalotája * Naponta 5 órai tea
Este souper * Elsőrangú táncatrakciók

Sadizmus

Ezt a fogalmat revidálni kell. Nagyon sok minden lelki perverzítást értenek ezalatt az elnevezés alatt. Nagyon érdekes, hogy eredetileg csak olyan kegyetlenkedést értettek alatta, mely erotikus kielégüléssel jár. De a tapasztalat azt mutatja, hogy nagyon sok olyan kegyetlenkedés folyik, amelynél az erotikus kielégülés teljesen ki van zárva, legföljebb erotikus izgalmaokról lehet szó, de nagyon sokszor ez is annyira leplezett formában folyik le, hogy a kegyetlenkedésben résztvevők ezt jóhiszeműen letagadják. Abban az esetben, amely Bécsben most izgalomban tartja, gyermekeket vertek meg, egy vizsgát mimelő közönség előtt és minden, amit erről az esetről tudunk, arra vall, hogy a jelenlevők, ha voltak is erotikus izgalmaik, azt nem árulták el, szigorú és tisztas látszat alatt folytak le ezek a felháborító vizsgák. Arra, hogy erotikus vonatkozások játszottak közre, nem vall egyéb, mint néhány meztelen gyermekfotográfia a falon. Az újabb pszichológiai kutatás arra a meglepő eredményre vezetett, hogy minden nemi perverzítés mögött, tehát a sadizmus mögött is, a lelkek bátortalansága húzódik meg. És amióta megtanultuk pszichológiai vizsgálódásokról mindig az egész embert tekinteni minden vonatkozásában, azóta felhagytunk avval, hogy lelki hitványságokat csupán erotikus vonatkozásokban tekintünk, rájöttünk arra, hogy a perverz ember hitványsága egész életvonalában, életmódjában mindig ugyanaz. Azok az emberek, akik ezeken az átkozott vizsgákon résztvettek hitvány, életgyáva emberek, akik, hogy elviselhetővé tegyék hitványságuk érzését, mindig és mindenütt arra kényszerülnek, hogy a maguk mentesítő másokat aljasítsanak le. Ezeknek a vizsgáknak legtöbb látogatója nőgyűlölő, nőkerülő és ennek az érzésnek keletkezését mindig kideríthetjük elnyomott, elkényszerített gyermekkorukban. Gyermekkoruk megsegényülése, felsülések, téves félelmek az első erotikus kirándulás következményeitől és más hasonló szomorú tévedések tették őket gyáváká a nővel szemben. Rossz vagy rosszaknak vélt asszonyok gyermekkoruk emléke tette őket gyávává a másik nemmel szemben. Ezeknek nem is az okozott gyönyörűséget, hogy kis gyermekeket vertek, hanem az, hogy ezt a förtelmes műveletet egy asszony végezte. De van ennek a perverzitásnak még egy másik, megint a gyermekkorba visszanyúló összetevője is. Hogyan válhatott gyönyörűséggé a gyengék bántalmazása? Ugy, hogy ha egy gyermek nagyon szenved a maga hitványságának, gyávasságának székelye alatt, akkor megkísérli ezt a gyávasságot, hitványságot leküzdeni. De épen azért, mert hitványabb, mint a többi, kénytelen egész külön utakra tévedni. Ezek a gyerekek azok, akik minden veredéskor ott vannak, de abban részt nem vesznek, legföljebb, ha a végén a letiporottak is rugnak egyet. Akik írtóznak a vértől, de épen ezért minden esirkelesnél ott állnak tágranyit szemekkel, reszkető térdekkel. Ezek azok, akik kis testvéreiket nem bántalmazták, oh nem, hanem beárulják és abszenteskedő arccal nézik, ha azokat veréssel büntetik. Ezek voltak azok, akik a háború alatt kéjjel olvasták az elesettek névsorát és hazug szamaritánus szolgálattal végeztek a sebesültek vonatánál. Hogy ezek az elnyomott hitvány, bátortalan lelkek a másik nemmel való harcban is megtartják jellemző lelki tulajdonságaikat, az csak természetesen, erotikus életük is ezen a vonalon folyik le és könnyű megérteni, hogy kapcsolódik életük főcékjába, a többi lealacsonyítani azért, hogy a saját hitványságuk a másokén mérve kisebbedjen. De az eddigi pszichológia alapos tévedése volt azt hinni, hogy ez a perverzitás csupán az erotikus kielégülés szolgáltatásában állana.

Abban az időben, mikor a Dunántúl nagyban folyt a vörösök és zsidók kintatása, mesélte nekem egy odaváló urileány a következő történetet: Az egyik vérengző, kegyetlenkedő tiszt fiatal luga, aki azelőtt igen szerény szerepet játszott a mi köreinkben, beállított hozzánk egy napon. Gyerekek át hozták, kitűnően fogunk mulatni, megint meg főgnak kizozni egy pár zsidót! — Nem értette meg, sőt meg volt botránkozva azon, hogy nem kapunk elragadtatással az ajánlaton, sőt enyhén fenyegetőzött is, hogy gyanusakká tesszük magunkat is a vonakodással. A leány tiszt fivére a háboruban állandóan a hinterlandban tartózkodott, a diktatura alatt tolatkodóan ajánlotta fel szolgálatait, de hasznavehetetlennek bizonyult, szerephez nem jutott, most védtelen emberek kintatásában élte ki a maga hitványságát életgyávasságát kompenzálni akaró féktelen

dühét azért, hogy gyermekkor óta mindig és minden esetben képtelenség és hitványan bizonyult.

Most, amikor végig a világon orgiákat ül a hazafias és vallásos frázisokba burkolódzó politikai gyilkosság, most mindig és minden esetben kívül először az, hogy mind e gyilkosságok értelmetlen és felesleges kegyetlenkedésekkel folynak le és hogy elkövetők, ha mégis vizsgálat alá kerülnek, mind olyan emberek, akik normális viszonyok között soha az életben sikert elérni nem tudtak. Megdöbbenéssel látja a laikus közönség, hogy az orvosszakértő majd mindig kénytelen a beszámíthatatlanságot kimondani. De azokról, akik épen politikai okok miatt nem

kerülnek vizsgálat alá, azokról is mindről, kivétel nélkül tudjuk, hogy nem voltak soha jó katonák, hogy jelentéktelen, a tömegben elvesző emberek voltak és a rendőrségek vezetőitől tudjuk, hogy azok, akiket a rendőrség maga elé idézett, ott mindig hihetetlenül gyáván viselkedtek. Itt meg nem ismételtető testi tüneteit mutatták a gyáváságnak.

Ezek a szomorú politikai esetek végleg megerősítették azt a felfogásomat, hogy a sadizmus nem egy tisztán erotikus megnyilatkozása a lelki perverzitásnak, hanem a sadista hasonló értelemben perverz minden vonatkozásban az emberrel, az étellel a létét való küzdelemben.

Lukács Hugó

Hat hét az államfogházban

Fantasztikusabb, mint a legfantasztikusabb Werne-regény. Hat hét az államfogházban. Hat hét a léghajón. Regényünk hőse: a legutolsó magyar ember, Ulain Ferenc, nemzetgyűlési képviselő, aki — bármennyire is hihetetlenül hangzik — hat hetet töltött az államfogházban. Werne fantáziáját lepipálták a magyar bírúk, akik hat heti államfogházal sújtották Ulaint, aki nem akart kevesebbet és nem akart többet, mint azt, hogy Hitler és Ludendorff horogkeresztes bajor gárdái megszállják Magyarországot. Micsoda perspektíva — a jó bajor szuronyoknak. A kis gyermekek koponyái hogy locsantak volna szét a falakon! Írásbeli szerződéstervezte volt már a magyar uraknak és az asztaliókban egy halál-lista. A rendőrség — csodás véletlen — jó levele értesült a készülő kis vérengzésről. Mert hogy ez lett volna belőle, az nyilvánvaló, hisz katonai parancsnokoknak Prónay és Héjjas voltak kiszemelve. Két kipróbált, komoly vérfürdős. De miután a halállistán Vázsonyi is szerepelt — megtörtént a véres puccs abortusa. Hetényi főkapitányhelyettes olt a tudósasszony. Ulaint, a szerencsétlen anyát bevitték a Markó-utcai szanatóriumba. Az apát, mint egy hetven szál bajor legényt, a gyűjtőfogházban helyezték el.

Hatheti vizsgálati fogságot élvezett Ulain doktor. A főtárgyalás nagyobb részt zárt ajtók mögött folyt le. Ami érthetetlen, mert mi titkolni valója volt Ulainnak, aki nem bűnöző, csak vétkezett. Valószínűleg a matróz is benne volt a játékban. Ulain Horthyval lega-

lizálta magát. Elég az, hogy Ulaint mégis bűnösnek mondták ki vétségben és hatheti vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vették a büntetését. A bíróság az ítélet indoklásában kimondta, hogy fegyveres puccsot tervezni tilos és ugyszólván kihágásnak tekintik. Enyhítő körülménynek vette a bíróság, hogy Ulaint hazafias szándékok vezették. Erre vonatkozóan döntő bizonyítékul szolgált Ulain kisleányának a „Szózat” munkatársa előtt tett ama nyilatkozata, hogy „apuka hazafi és ő csak jót akar tenni hazájának”.

A független magyar bíróság nem térhet ki a kis Ulain-hölgy abszolút erejű tanubizonyosságának elismerésére elől. Magyarországot Ludendorffnak kiszolgáltatni, ez olyan hazafias szándék, amit az Ulain-médi ke a maga romlatlanságában megért, de mi romlott hazaárulók, akiknek más szándékaik vannak, nem fogunk sohasem kápis-kálni.

Ulain Ferenc néhány napra rá már Ceglédén szónokolt. Egy szerencse, már a Vázsonyi szerencséje, hogy Vázsonyi ellen nem indult meg hatóság előtti tárgyalás büntetés címén eljárás. Szinte sajnálom, legalább ennyit szeretnénk profitálni a bekötött szemű magyar Justícia istenasszony szivességéből.

A hetven bajor katonát pedig szépen hazafelvoncolják. Lebet wohl! kiáltanak a zöld kocsik után a fajmagyarok némi keserűséggel a szívéjükben.

Bajor vasasokban nagyobb magyar hazafiakat, mint amilyenek ezek lettek volna el sem lehet képzelni.

Nyomor Párisban

Páris, január hó

Nem is igaz, hogy Páris puha öli kisaszony, nem igaz, hogy felétek tart karját pórusából és ujjal hegyéből mágnessugarakkal ördöngösködik, csak az igaz, hogy szegény, fáradt emberek, a bosszu vagy az éhség gummitöve elől menekültek páriák neki szaladnak a világnak és mert sokan kényeszerültek a kelletlen stárhoz, mindenféle sokan jutottak. Párisba is sokan. Talán harmincezen. Nem lehet pontosan tudni, de tegnap este a Chatlet előtt egy feltűnően csinos hölgy, még Párisban is szokatlan közvetlenséggel megszólított.

— Nem jön, kicsim?
Egy picit meghökkenem, megdörzsöltem a szemem és mikor végérvényesen megállapítottam, hogy tényleg Párisban vagyok, megkerestem.

— És ha véletlenül — ami itt Párisban mégis csak megtörténhetne — nem lennék magyar?

— Ó, nekem van egy jó kabalám. Minden ötödik írfit megszólított. Ma még csak kétszer tévedtem.

Egy szóval, skadnak itt honfitársak. Dolgos, derék munkás emberek. És hasznatlan herék is. Mint mindenütt. Egy bizonyos: a legszorgosabban dolgozó kezek, hónapok véres verejtékével nem tudtak olyan becsületet szerezni a magyar névnek, hogy néhány jász áldatlan munkája napok alatt ne keltette volna fel az amúgy is lehetetlenül sovíniszta francia nép utálatát. Igen: utálatát. A német bosszók gyűlölők, ez politika. A magyar bossz megvetők és ez nem politika, ez egész egyszerűen ösztönös irírozás. Valljuk be, nem egészen jogtalanul. Hogy csak egy példával éljek: A Saint Michelen egy öreg újságos nénikétől szótam beszerezni a magyar lapokat. Egy délután, mikor ismét lapot kerestem, a néni elutasító mozdulatot tett:

— Nincs! Nem tartok többet!
Faggattam, miért. Az öreg néni legyintett.
— Nincs bennük sikk! Elolvassák az újságot és visszatessék. De a lapok nyolcvan százalékát nem is tessék vissza.
Az öreg néni nem akarta még kimondani sem, hogy ellopják. Mert van benne sikk! Ez a legfőbbbenjőbb bűne „honfitársaink” egy részének: lopnak. Szinte azt merem mon-

dani, nem is tehetnek róla. Hiszen a francia kereskedő minden felügyelet nélkül az utcára rakja ki a portékáját. És van meg egy győztesességük, amit a franciák majdnem egyenlő elbírálásban részesítenek a lopással. Rosszul öltözködnek és ápolatlanok. Ezért mi, magyarok nem haragudhatunk. Mert Párisban ma fantasztikus nyomor dühög a magyarok között. Az éhes emberek már bele is fáradtak a kétségbeesésbe. Csak vonszóják sárga, beteg fonyadt arcukat, néha felpillantanak az égre, de manna nincs a menyben rég. A franciák pedig, nyálkásan udvariasak, de halálosan könyörtelenek. Szegény Ternai László, az első párisi mártír, a Concorde sarkán, a fény, a gazdagság káprázatos felvonuló terepén egész közönséges, szinte rendetlen halállal halt meg. Éhenhalt. A rendőrök bevitték a legközelebbi brassériába, megállapították a személyazonosságát és négy nap mulva eltemették. Mondják, a boncolásnál a szolgál, aki összevarrta az idegen hullát, a boncoláson fejeletette a szívét. Nem akarta újra felfejteni a varrást, a gyomrába gyömöszölte. A felettünk való így gondoskodott, hogy ne menjen még sem füres gyomorral a másvilágra. Két ember kísért a temetőbe. Az egyik bucsuztatót mondott, a másik pedig hallgatta.

Azóta nem hallottam éhhalálról. De a Gare de l'est perronjain már távozóban sűrűnek a magyarok. Aki össze tudja kaparintani az utiköltséget, az megy, rohan, menekül Párisból. A Rue Marcadethen, ahol Rotschildék a határig szóló ingyenjegyet adnak boldog-boldogtalannak, letört és elcsigázott magyarok alkotják a sorfal zömét.

Bár elérné e cikk azt a célját, hogy megfontolásra bírja a vakon elszántakat. Mert Páris nem Kalfornia! Itt az aranyások igen nagy részéből plonzsor lesz, mely előkelő elnevezés alatt tessék egészen egyszerű tányérmosogatást érteni. Sőt, nem is egészen egyszerű. Lugos tányérmosást. Olyan tányérmosást, mely három nap alatt minden életkedvét, de legalább is két kezének mind a tíz körmet könyörtelenül elrabolja.

Hazudnék, ha csak az érem egyik felét ismerném el. Párisban van, sőt tulajdonképpen van pompa, fény, káprázat, művészet, tudomány, történelmi levegő és amit parancsolnak. Napi husz franknál kezdődik. E nélkül azonban csak emberekől roskadó utcák vannak, an őtenger, fe-segő francia figurák és nyomor, nyomor, nyomor.

— Haló —

Exkirályok a szinpadon

Voltaire pokoli humoru és örökaktualitásu remekművét, a „Candide vagy az optimizmus” című regényt két finom tollú és merész párisi újságíró, a „Journal”-ban közölt humoros cikkeiről világszerte ismert Clement Vautel és Leo March szinpadra vitte. Az irodalmi szenzációszámba menő darab bemutatója a nagy Odéon-színházba folyt le, — meglehetősen kétséges sikerrel.

A szerzők nem tudták a nagy kísértésnek ellenállni, hogy förtelmes létünk e fájdalmas erejű leírását néhány aktualitással kiegészítsék. Így aktuális vonatkozásokkal látták el a Candide ama híres jelenetét, ahol a trónjavesztett fejedelmek gyűltek egybe a velencei farsang élvezésére. Ezt a részt, melyben a párisi szinpadon négy, a világ-háború folytán trónját vesztett fejedelem jelenik meg, itt közöljük:

Candide: Uraim, különös kedvelésben lelik örömeiket. Önök valamennyien királyok? Ami minket illet, sem én, sem Pangloss, sem Martin nem vagyunk azok.

Pangloss: Azt hiszem, hogy csak farsangi tréfáról van szó!

Első uralkodó: Nem vagyok tréfás kedvemben. Törökország felett uralkodtam. Több éven át én voltam a nagy szultán... „Beteg embernek” neveztek el; most már „halott ember” vagyok. Fivéremet letaszítottam a trónról, őcsém meg engem taszított le róla... Vezéreimnek elvágta a torkát. Életemet a nagy szerájban fejezem be, őcsém. Mohamed szultán megengedte, hogy egészségem érdekében néha utazgassak... És ezért eljöttem, hogy megnézzem a velencei farsangot.

Második uralkodó: Nekem az volt a hirem, hogy én vagyok az uralkodók legdiplomatiakusabbja; hosszú éveken keresztül csak sikereket értem el... Jelentéktelen kis herceg voltam, azután király, majd cár lett belőlem... Mosolygott reám a szerencse és már arról ábrándoztam, hogy Konstantinápolyt elragadom a hitetlenektől. De sajna, én is beleszedültem a háborúba és a veszítő fél oldalán helyezkedtem el. A szerencse cserbe hagyott, futva kellett fővárosomból elmenekülnöm. Azóta megismertem a száműzetés keserűségeit... Hogy vigasztalódom, utazgatok és most Velencében töltöm a farsangot!

Harmadik uralkodó: Én husz nemzet felett uralkodtam és Őszentsége a Pápa minden nap megáldott. De amikor trónra léptem, országaimban a háború, az éhínség és a kétségbeesés dühöngött. Először szintén a veszítő fél mellé állt. Seregeim megfutamodtak, népeim fellázadtak... Néhány havi uralom után megfosztottak trónomtól és fővárosom elhagyására kényszerítettek. Azóta menhelyről menhelyre vándorlok... És most eljöttem Velencébe, hogy itt töltssem a farsangot!

Negyedik uralkodó: Én... (Elhallgat, majd sugva kiejt egy nevet.)

Valamennyien (melegedve és visszatartva): Hogyan? Ön az?

Negyedik uralkodó: Tudom, megöregedtem, szakáltt éreztettem, mostani sirlalmas maskomban senki sem ismeri meg a régi hatalmas császár. (Csönd. Aztán folytatja.) Mindig szerettem utazgatni... Ez a város is látott már falai között, még uralkodásom idején. Fehér ruhában, ezüstös díszben haladtam keresztül a város aranyos gondolán, paloták előtt, ahonnan a dőge szép vendég-hölgyei intettek felém... Régi emlékek... És most farsangan megint Velencébe jöttem.

Második uralkodó: Az ön hibája, hogy mi itt vagyunk.

Harmadik uralkodó: Persze... ön volt minket bele ebbe a buta háborúba!

Negyedik uralkodó (brutálisan): Ha önök megtették volna közelebbiek, nem lennének itt... és én sem. De elhagytatok, elárultatok!

Második uralkodó: Még szemtelenkedik is!

Harmadik uralkodó: Még cinikus is!

Negyedik uralkodó: Hogy mertek velem ilyen hangon beszélni.

(Felemelkednek, feleselnek.)

Első uralkodó: Ugyan nyugodtan, kedves kártársaim, minek ez a veszekedés?... Helyzetetek nem fog ily módon megjavulni, sőt esetleg még rosszabbá válik. Nyugodjatok be abba, amibe én: így volt megírva!... És legyünk vidámak, mert a farsang kedvéért jöttünk Velencébe.

GRAND-HOTEL
BRISTOL
BADEN
BEI WIEN, JOSEFSPLATZ
TELEFON 142
Kávéház, vendéglő, bár
A legmodernebb, előkelő ház, központi fűtéssel, minden szobában meleg és hideg víz. Bank, postahivatal távolról és interurban telefonnal a házban.
Elsőrangú penzió, fűtött szobával naponta, 120.000 kor.
Mindennap
5 órai tea táncsal
A vendégeknek hét táncóránál áll rendelkezésükre, a modern táncok begyakorlására
TULAJDONOS:
LANTOS
RESTAURANT LANTOS IN WIEN
IV., PANIOLGASSE 17

Rádió a politikában

Javíthatatlan idealisták, a rajongók tisztá, de naiv hitével rajzolták meg az új világ új csodáinak útját: Tudósok évtizedes munkájának eredményeként mérhetetlen távolságból szólhat az élő szó hivatottja egyszerre, egy időben távoli országok sok millió lakójához. Nem mágikus erők misztikus, de muló varázsa, — a technika kézzelfogható s épp ezért egyszerűnek látszó eszközeivel megadott az ígértetés, a kultúraterjesztés új lehetősége. De míg az idealisták a jövő lehetőségein töprengtek, a józomok, a szamitók, a régi világ hatalmasai már biztosították maguknak — legalább egy időre — az új csoda hasznélvezetét: A rádió-szolgálat központi szervei, a leadóállomások ma már vagy a nagytöke, vagy konzervatív, sőt néhol reakciós szellemű államifunkcionáriusok kezében vannak. És ezzel a hatalmi kérdés jóidőre el van döntve. A rádióamatőrök százezrei, a rádiófelvevő-készülék birtokosainak milliói részére megadják a játékos szórakozás, divatos mulatság, ujszerű sport, tudományos kísérletezés lehetőségét, — de művészi zenezámok, vidám tréfák, hasznos üzleti jelentések közzé becsempészik a hatalmi érdekeket szolgáló tendenciózus politikai híreket, sőt gyakran konzervatív politikai pártok kizárólagos propagandaszervei válik a rádió-Broadcasting leadó állomása. Németországban a tulzó-nacionalisták vezérei tartanak a rádió-mikrofon előtt sorozatos előadást Németország jövőjéről (az első előadást gróf Westarp tartotta); Amerikában, a rádiószabadság hazájában katonai toborzó-szolgálatot rendezeserítettek a nagyobb radio-Broadcasting állomások. És az egyház kitűnő színterére vall, hogy a rádió a papság is sietve szolgálatába állította. Elsősorban a katolikus papság, de csakhamar követte a példát a protestáns és anglikán papság is. Amerikában és Angliában nagy rádióállomások továbbítják az egyházi szónokok prédikációit. Rómában, a Vatikán kertjében meg éppen külön rádióállomás épül, amelynek egyetlen rendeltetése az, hogy a pápa onnan szólhason a rádió-mikrofon útján távoli országok millióihoz. A munkáspártok ma még vagy tétlenül — vagy tehetetlenül állanak a tömegpropaganda ez új, hatalmas eszközének kiséjítóiival szemben.

— Y —

SPORT

Orth — Konrád II. — Schaffer

— „Az Ember” munkatársától —

Négy hónappal a VIII. párisi olimpiász előtt állunk, lázas készülődés mindenütt, ahol sportot kultiválnak. A téli olimpiász most tartják Clamonnban, az amerikaiak ebben a sportágban is felülmúlták európai ellenfeleiket. Gyorskorcsolyázásban nyertek, a jég hockey előmérkőzése során Kanada 30:0 verte meg az európai fogalmak szerint jó cseheket, az USA 19:0 páholta el a belgákat. Az előjelek szerint meglát az amerikaiak fogják az olimpiász uralni. Bennünket magyarokat a téli sportban észre sem vettek, nézetünk szerint kár volt 5 versenyzőt kiküldeni, amikor nyilvánvaló volt, hogy nevezési esélyeik sincsenek. Az atléták kiküldése presztizskérdés, a vívók és birkózók eddig is sikeresen szerepeltek úgy a londoni, mint a stockholmi olimpiáson, az evezők az elmúlt esztendőben igen gyenge eredményeket értek el külföldi konkurenciában, a céllövőkrol nem sokat tudunk, 1-2 versenyző kiküldetése a stockholmi mesés szereplés alapján jogos. A tornászok se hoztak szégyent a hazai sportra. Nem sok keresnivalója lesz uszónknak egy-kettő kivételével. Odahaza arányosan osztják el a szövetségek és sportágak szerint a párisi kiküldöttek számát. A magyar kólonia a futballcsapat nélkül 100 főre tehető. A futballcsapat állami segély nélkül, a szövetség pénzéből megy ki, indulása már most biztosítva van.

Egy korábbi cikkben már megemlítettük, hogy az idel olimpiáson a magyar futballcsapatnak nagy esélye van. Vezető közép-európai sportújságok szerint Spanyolország, Csehszlovákia Magyarország és Belgium között dül el a futball-torna. Meglepetést csak az USA csapata okozhat, mert az amerikaiakról nem tudja senki, hogyan játszanak. Szerintünk még sosem volt — és ki tudja lesz-e valaha olyan kedvező a futball-olimpiász a magyarokra, mint éppen most. Az angolok állítólag nem jönnek, mert nem akarnak az amatőrök ellen játszani. Távolmaradásuk igazi oka, hogy nem akarják balmálni magukat, mert a háboru befejezése óta nem tudott magához térni a labdarugás a ködös Albionban. A hollandok hasonló ok-

ból csatlakoznak az angolokhoz. Az angol viszonyokat nem ismerjük, de a hollandoknak semmi okuk sincsen a magyar, vagy spanyol amatőrök ellen prédikálni, mert tapasztalatunk szerint ott nemcsak az aktív játékosok keresnek, hanem klub és szövetségi funkcionáriusok is zsebelnek be jó öreg hollandi forintokat a futballból.

Tehát ott tartunk, hogy a magyarok győzhetnek, ha legjobb összeállításban veszik fel a küzdelmet. De a legjobb összeállítást csak a jelenleg külföldön élő magyarok bevonásával lehetne megcsinálni. Odahaza szép Magyarországon a felelős vezetők amellett kardoskodnak, hogy a magyar származású, de külföldre letelepedett magyar futballistákat okvetlenül igénybe kell venni, mert ez növelné győzelmi esélyeinket egyrészt, másrészt ez az olimpiai szabályokba nem ütközik, tehát épügy élhet a M. L. Sz. ezzel a joggal, mint a franciák, flnek etc. Viszont a keresztény Intranszgens sportirány képviselői csak a jelenleg odahaza élő magyarokból kívánják a válogatottat összeállítani. A válogatást előkészítő bizottság elnöke indirekt kérdést intézett a Bécsben élő két-három magyar játékoshoz, hogy hajlandók-e a magyar színek képviselőletéet abban az esetben vállalni, ha a szövetség választása rájuk esnék. A magyar játékosok igenlő választ adtak abban az esetben, ha az M. L. Sz. legkésőbb február közepéig személyenként meghívja őket. Most a M. L. Sz.-en a sor, hogy február 15-ig. Schaffert, Nemest, Konrádakat meghívja — Guttaun időközben Pestre költözött —, akik, ha közben baleset nem éri őket, május 23-án a magyar csapatban szerepelniének Párisban. Még nem tudjuk tehát, hogy megtörténik-e, amit magyar szempontból nagyon kívánatosnak tartunk, de lelki szemünk előtt látjuk a colombes-i sportpályán a legjobb magyar belső triót: Schaffer, Konrád II és Orth. Külön-külön mindegyik nagy klasszis, mindegyiknek árny- és fényoldala van. Megpróbáljuk a három játékost összehasonlítani és együttműködési lehetőségéről beszélni.

Schaffer Alfréd magas és súlyos ftu. Tíz esztendő óta beérkezett nagyság, 1909—1914 időszakban az MTK színeiben, később Európa különböző országában, illetőleg egyesületeiben játszott. Racionális tréninget folytat, amely mellett az olimpiász megkezdéséig leadhat 3—5 kg ot. Technikai készütsége tökéletes, ideálisan stoppol, passzol, mindkét lábbal lö — ballába biztosabb —, fejjátéka kiváló, közelharcban igen nagy előnye, hogy magistermetül, így a magas labdákat természetesen hamarabb éri el. Nem küzd a labdáért, viszont ha birtokába került a labda, nehezen veszik el tőle. Mezőnyjátékban passzlv része van, ő küldi társait, a támadási gondolatot ő adja meg, amelynek további előkészítését partnereire bizza, térnyerési műveletet ritkán végez. Ujból csak a blintetőterületen belül lép akcióba és pedig teljes energiával, ha fitt, mert a mezőnyben nem fogyasztott el sok energiát, hanem a befejezési momentumra koncentrálja erejét. Ha gólkalkat kap őt közül háromból gól lesz. Kizárólag offenzív csatár, viszont ebben a genre-ban, mint iniciátor és akció befejező fenomenális. Balösszekötőbe szivesebben lát-nók, mert nagy súlyával nem olyan elasztikus, mint Konrád, viszont az összekötőbe göllővőképessége fényesen érvényesülne. Előzölég két-három meccsen a balösszekötőbe játszanók, hogy régi helyét újból megszokja.

Konrád Kálmán 1919-ig az MTK-ban, azóta a bécsi Amatőrökben játszik. Schafferral egy csapatban játszik, ők tehát ismerik egymás szokásait, trükkjeit. Kiváló taktikus, támadási szisztémája a három belső forszírozása a szélsők időnkénti bevonásával. Orth, Schafferral ez a módszer husz perc alatt felőrölné a legkitartóbb védelem erejét és meglepő eredményeket hozna. Technikailag elsorangu, stoppol, passzol és amellet kiűnően cselez. Főmunkája a mezőnybeli játék, a gólkalkat előkészítése egész a kapu előtéig, ahol épen olyan összekötők, mint az említett kettő egészenen ki játékát legjobban, mert a kész helyzeteket góllá értesítenék. Erélyes, belemenő csatár, ami díj-mérkőzéseken, ahol zum-zum stílust kultiválnak a csapatok, nagyon fontos. Nem enged szóhoz jutni a bekkeket és segít a védelemben, ha szorult helyzetben van csapata. Szóval a negyedik halfot és az ötödik csatárt is játsza. Fejjátéka pompás. Schaffer és Konrád II. játéka között igen sok hasonló vonás van! Mindkettő játéki-intelligenciában 10 évvel megelőzte az ősz-szes európai közepesatárokat, az ugynevezett tudományos futball kultiválják, matematikai pontossággal adják labdáikat, helyezkedésük mintaszerű. Schaffer kapuelőtt veszélyes, Konrád a mezőnyben mozgékony és ott végez produktívabb munkát. E két játékos elien középfedezetet játszanl lnkább munka, mint élvezet.

Orth György se alacsonyabb 178 cm.-né és 75 kg. súlyu. Jól ismeri a belső trió-játékot, de inkább a szélső-szöktetéseket forcirozza, jobbösszekötőtől el ellenkező oldalra kiadott labdái új fordulatot, változa-

tosságot hoznak a játékba. Technikailag semmiben se marad az említett két játékos mögött, de taktikában inasa lehetne Schaffernak, vagy Kálmánnak. Kitűnő lövő, nem a hasznosság játékának a karakterisztikuma, hanem a futball esztétikai szépségeit nála látjuk a legjobban érvényesülni. Míg Schaffer-Konrád stílusából kiéri a szakértő, hogy kizárólag az összeredmény elérése a végecé, addig Orthnál, akarva, nem akarva, az egyéni játék domborodik ki. Mesésen fejel, jól helyezkedik. Nézetünk szerint pompás kiegészítője lenne Schaffer-Konrádnak és együtt a legjobb olimpiai belső triót alkotnák.

Természetesen igen fontos a csapat minden egyes embere, mert egy futballcsapat szerves egészet képez, ahol az egyik játékos érvényesülése a másiktól is függ. Schaffer hangulatos, ha nem labra adják a labdát, kísérletet sem tesz a labda elérésére, ismétlődés esetén kedvetlen lesz és hamar feladja a küzdelmet. Nem szereti a rugd-vágd, harapós futballt és nem is alkalmazkodik az ilyen játékhoz. Orth küzd, míg az ellenfél erősen fel nem löki, vagy meg nem rugja. Amíg nem éri ütés, vagy rugás, addig szívesen rámegey bekkre vagy fedezetre, az első, számára rosszul végződött összecsapás után nem megy ellenre, kiméli magát és még jobban ellenfelet. Konrád alapjában véve igen finom stílust kedvelő csatár, szereti, ha a játék technikai és taktikai pontjeit érvényre juttatja, igazán küzdeni és harcolni a labdáért és győztes góljért akkor kezd, ha őt vagy társát baj érte. Ha rugást kap, nem ismer kiméletet, feltétlen visszadadja, sőt nagy kamatot fizet! Alattomos fouljal miatt nagy respektusa van a bécsi bekknek, amelyek közül nem egy megbánta, hogy durváskodott vele.

Szeretnők, ha Párisban Schaffer, Konrád, Orth volna a három belső csatár.

Ceve

Főszerkesztő és kiadótulajdonos:

GÖNDÜR FERENC

A szerkesztésért felelős Renger József. V., Leitzgasse 14. I.

Szerkesztőség és kiadóhivatal V., Hamburgerstrasse 20., II/7.

Prágai szerkesztőségünk:

Praha Vinohrady Zizkova 12.

JOSEF HAJDU

BANK-, UTAZASI-IRODA

HAMBURG, Glockengiesserwall 23

Hitellevelek, átutalások, hajójegyek, kabinok; a szükséges okmányokra és azok megszerzésére levélbeli, vagy szóbeli ingyenes felvilágosítások ::

Perzsa-szőnyegek

Nagy választék mindennemű legfinomabb szőnyegekben — Kétféle behozatal Perzsiából — Saját gyártmány

A. Novzari, I. kerület, Opengasse 14. sz.

Grand Szanatórium és Vizgyógyintézet

Bratislava, Mély-ut

Elsőrendű diagnosztikus, diétás, fizikaterápiás intézet **bel- és idegbetegeknek**, sebészet, szülészlet, nőgyógyászat, testgyógyászat, szem-, orr-, fül- és bőrgyógyászat. ::

Röntgenkezelés * Vegyi laboratórium

Napl pausálár 55 K-161

Szállás pausálár (9 nap) 1100 kor.-161 1800 kor.-161

Szabad orvosválasztás

I., PETERSPLATZ 1 (Graben mellett)
Magyarok találkozó helye — Elsorangu kávéházi és bar-italok — Reggel 3 óráig nyitva

NACHTFALTER

MAGYAROK TALÁLKOZÓHELYE * ELSŐRANGU ITALOK * MINDEN ESTE LAUFER-GIBISCH MŰVESZ DUO * (AZ ITALOK RENDELÉSE NEM KÖTELEZŐ)

Jumperek, bluzok, kötött mellények, ruhák, selyemtrikók,

minden színben, kizárólag saját gyártmányok, 130.000

koronától foljobb — Engros árak! — Detailban is!

S. RADOSCHITZKY

II. Blumauergasse 1, a Bayerischer Hoffal szemben

! Olcsó jó könyvek !

Ignotus, Olvasás közben (Uj folyam)	20.000
Kropatkin, Francia forradalom, 2 kötet	48.000
Marx, A tőke, 2 kötet	60.000
Gorki, A Kispolgár	3.000
Déry, Kéthangú kiáltás	5.000
Kassák, Uj művészek könyve	20.000
Tagore, Nacionalizmus	5.000
Dostojevskij, A főinquisitor	3.000
Sinkó Ervin, A szenvedő Isten	25.000
Gogol, Egy örült emlékiratai (Amatőr kiadás)	50.000
Ormos, Mi okozta Magyarország felbomlását?	8.000
Boudelaire, Fleurs du Mal	40.000
Longus, Daphnis és Chloé	70.000
Longus, Daphnis és Chloé	40.000
Szép Ernő, Szegény, grófolóval álmadoit	4.000
Cervantes, A felszarvazott aggastyán	6.000
Szép Ernő, Két felől anygal	6.000
Mann, Pippo Mauno	4.000
Hatvani, A vén korcsmáros	6.000
Marx és Engels levelei	20.000

A könyvekért járó összegek, valutára átszámítva, a rendeléssel és 20%-os postaköltséggel együtt ajánlott levélben küldendők be.

Glöckner Endre
Wien, XVIII.,
Gentzgasse 7

CIRCUSZ CARL

Kezdeté 7 1/2 órákor Vége 11 órákor

HAGENBECK

Renzgebäude II., Zirkusg. 44

Az új februári program, többek között

Péter a királytigriseivel.

Minden szombat, vasárnap és

ünneppnap délután 3 órákor nagy

családi előadás lényegesen le-

szállított helyarákkal.

Jegyvétel: a Cirkuszépület nappali pénztáránál,

(Tel. 46-4-77), Josef Kolleré, I., Pestalozziggasse 3

(rendes pénztári árákkal) és minden jegyirodában.

Vizhallan, elasztikus, tartósabb és olcsóbb mint a bőr az új BERSON GUMMITALP

PHILATELIA

BÉLYEGGYŰJTÉSI FOLYOIRAT

Az egyetlen magyar filatelai szaklap

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Wien, VII., Kaiserstrasse 79, I. 8.

Szakcikkék, bélyeghírek, ismeretterjesztő közlemények és hirdetések képezik minden szám tartalmát — Mutatványszám: 3 ck., 7 dinár, 14 lei, 5000 osztrák korona.

Előfizetési ár egy 70 dinár, évre: 30 ck., 140 lei, 50.000 osztrák korona — Minden :: előfizető szép bélyegajándékot kap ::

Párisban

»Az Ember» képviselője

Georges Bölöni

5 Rue Rameau Paris 2-na

Minden magyar könyv és gazdag tartalmú olcsó napiárak kaphatók

Anna bár (I. Anna-gasse 12)

»Az Ember» terjesztését Glöckner Endre (für Wien, XVIII., Gentzgasse 7) intézi. Minden a kiadóhivatalnak szánt küldeményt erre a címre kérünk.

„RING”, Druck- u. Verlags-Gesellschaft nyomása Wien, XII., Ruckergasse 12. Telephon: 82-3-13.